

IV. Urbariumul.

Punctul I.

Despre câțimea sésiilor (moșiilor) iobăgesci.

§ 1.

De vreme ce dațiile și slujbele urbarialicesci feliului și câțimei a deschilinitelor sésii vin de a se apleca, ér câțimea nu se află în tot locul asemenea ci după starea și feliul locului, și cu aceeași împreunate bunătăți sau rëntăți, vine de a se hotări și în-tări, și acésta așa ca slujitoriul nu numai căđuta dajde (porție) și alte greutăți de obște, dațiile, slujba urbarialicéscă cu cuviință a le împlini sē le pótă; ci și pe sine cu familia sa (casnicii) a sē hrăni, și după strădănieși și ceva a păstra spre întēmplările cele neprevēdute sē pótă; drept aceea drept și cu-viincios a fi sē hotăresce: ca

Fundul din lăuntru a unei moșii iobăgesci cu curtea, grădina și locul de șură la olaltă sē fie loc de a cuprinde două mierțe de Beciu de sēmēnatură de tómnă așa: că ce ar lipsi la acéstă mărime în locul din lăuntru, din locul din afară sē se plinéscă, precum érá ce ar întrece peste loc de două mierță (ferdele) în locul din lăuntru, aceea în cel din afară sē se impute, fără dóră de ar fi, acéstă întrecere așa de puțină cât sē nu fie vrednică de a se lua în sus.

§. 2.

Spre loc din afară la o sésie iobăgescă întrégă ( ) juguri de pământ arătoriu, un jug socotindu-l din 1600 de stânjini□ și éráși ( ) juguri ( ) de fênași pe un an cositoriu se va hotărî.

Și acéstă a jugurilor mësură de 1600 de stângini cuadrați, nu numai despre pământurile arătóre, ci de tóte locurile iobăgesci preste tot aici înțelegênd și fênașele și viile vine de a sê înțelegé.

§. 3.

Érá de cumva în pământuri arătóre și fênașe ceva la numărul hotărítei câșimi ar lipsí, aceea împrumutat a se plini întru acel chip se póte, ca în loc de un jug de pământ arătoriu ( ) érá în loc de un jug de fênași ( ) sê se dea.

Érá slujbașilor slobod le va fi cu fênașele și pământurile prin asemenea socotélă dobândite în tot locul pe lângă împlinirea datoriei urbarialicesci, după voia sa a se folosí, nici în acest folos ori prin cine a se împedeca vor puté. În care lucru la acestea vine de a lua aminte :

1. Că slujitoriul despre acel loc din afară, care spre întregirea locului din lăuntru s'au dat dijmă, sau unde e obiceiú nónă a da, nu este datoriu.

2. Cumcă despre locul din lăuntru ce întrece hotăríta câșime numai atunci va fi datoriu a da dijmă, sau unde are loc, nónă, când același loc cu grâu, cucuruz, ovês, sau alt asemenea din bunăvoia sa ar sêména ; aceeași de sine înțelegêndu-se, precum că spre sêménarea acestora prin domnul locului a se silí nu se póte.

§. 4.

Ori-ce s'au đis despre sesia întrégă aceeași vine și de jumétate, a patra sau a opta parte de a sê

înțelege, după proporția și socotéla care însași numele părții arată.

Mai încolo de sine-și urmază, că de vreme-ce prin articolul 26 a anului 1791 osăbirea ce era între iobagi și zileri s'au ridicat; și deschilinirea care au fost pentru dările urbarialicești, au încetat; și așa ori iobagiu au fost mai nainte, ori ziler, tot într'un chip vin de a se socoti.

Punctul II.

Despre facerile de bine slujitorilor cădute.

§. 1.

Slujitorilor crâșmăritul vinului dela Sf. Mihaiu până la ( ) slobod va fi.

§. 2.

Stărpiturile (iertășurile sau lazurile), atât cele vechi cât și cele noue, rînduiala articolului 26 a dietei din anul 1791, încâtui pentru plătirea lucrului sau și a altor sădiri, ce a se fi pus pe ele s'ar adevéri fiind; încâtțimea urbarialicescului loc a se lua în sus se vor puté; érá de cūnva domnul locului asemenea stărpituri noue, sau vechi cu acel sfirșit ar vrea dela supuși a le lua, ca acele locurilor domnesci, și a curții se le adaugă, o urmare ca acesta totdeuna înaintea cuviósei urbarialicesci iurisdicții vine de a se arăta, și de acolo prea înaltei hotărâri a se așterne.

§. 3.

Pentru dobitócele supușilor pășune, încât starea și mărimea locului va îngăduí se fie destulă, din care după aceea supuși cu știrea și îngăduéla domnilor locului, o parte spre conținut a rupe vor puté;

la care contenituri și a domnilor marhe de jug vor puté avé pășune, érá nîci decát celelalte. Érá unde și afară de aceea pășiunea e fórte puțină, prin nóua a locului arare a sê mai micșora nu va fi slobod.

§. 4.

În locurile unde sê află păduri, lemne de foc din cele căzute sau uscate, și unde de acestea nu ar fi și din cele verđi, ér nu din cele roditóre, sub privegherea domnului locului, supușilor spre numai a sêu folos a aduce va fi slobod. Ér în locurile, în care supușilor acelorași locuri folosuri de lemnele așa s'au îngăduit, cât și cumpétata neguțătorie cu dînsele a face sê póte, acea slobodenie și de aci înainte încât rînduéla despre păduri va îngădui sê li se îngădue.

§. 5.

Lemnele cele de lipsă spre zidire, pe lângă asig-nația domnilor locului, și a lemnelor însemnare, din pădurile aceluiași loc fără plată sê se dee.

§. 6.

Dacă pentru a pădurilor micime, din pădurile locului folosul lemnelor nu se póte îngădui, cumpê-ratul folos ce ar fi avut din pădurile altui loc a aceluiași domn, cu bună socotélă, și dréptă măsură sê se îngădue.

§. 7.

Gindurătura (jiruitul) în locul sălășluintei sale cu șase crețari mai ieftin decát la strêin sê se îngădue, érá în pădurile domnesci, numai pe lângă prețul cu domnul locului tocmît vor puté avé gin-duratură.

§. 8.

Dacă în careva loc pădure pe séma obștei osăbită, sau dóră după sesii întru supuși împărțită s'ar afla, și obștea în acelorași stăpânire a rămâne, și de aici înainte ar pofti; atunci acelorași folosul cu lemne de foc, de zidit, a ghindei și a cóbelor culegere, în aceste păduri se rămâe slobodă spre a sa lipsă fără de a da pentru aceea ceva plată domnului locului, ci întru o întemplantare ca acésta domnul locului nici lemne, nici ghinde în pădurile cele domnesci nu va fi datoriu, luând afară acea întemplantare, când în pădurea satului, sau a slujbașilor nici decât ghinde nu s'ar face, fiind-că atunci cu prețu care cu străini sau tocmit, mai întâiu slujbașilor sei a da ghinduratura, privegherea pentru păduri atât pentru cele domnesci cât și pentru ale satului de pururea lângă domni rămâind.

Punctul III.

De robotele și slujbele slujbașilor.

§. 1.

Tot slujbașul, care are o sesie întrégă, pe fiescicare săptămână o di dela răsăritul sórelui până la sfînțit împutând întru aceea venit și mers, și scoțând sórele (ciasurile) de pășune și de adăpat cu două vite și cu al său car, ér la arătură cu patru vite, al său plug sau grapă a lucra va fi datoriu; sau în loc de lucrul cu boi două șile cu pălmile a da în totă săptămâna va fi datoriu, o robotă cu două vite totdeuna pentru două cu pălmile viind de a se împuta.

Mai încolo mai sus însemnatul a vitelor număr în două a-l împărți, și așa pe slujbaș a îndoi lucrul nu va fi slobod, de cumva nu prin vina sa, sau prin lene spre păgubirea domnului sau mai puțin marhe

de jug va țină, sau mai cu mic număr de vite de jug la robote să va ivi, și dobitocul seu îl va prinde cu altul din lipsa vinei sale. Er fiind că la arătura cu patru vite un om nu e destul, pentru aceea în fiesce-care întemplantare a îndoitei robote de arat cu patru marhe slujbașul doi ómeni, unul spre tot lucrul harnic, și altul spre mânarea boilor destoinic a da va fi datoriu; și pe acestia amândoi numai la plug, și nu la alte lucruri a-i aplica va fi slobod. Mai încolo din sine se înțelege, cumcă după câțțimea jumătăților, pătrarelor, sau optarelor sesiilor și hotărîtă spre o întrégă sesie robotalicescă datorie vine de a scădea, ci totuși pentru fracția sau partea ce ar veni pe săptămână, ziua a o rumpă nu va puté, ci ce peste cât s'ar cădea pe săptămână într'o ȃi s'ar petrece, aceea în căzuta a unui an detorie vine de a se imputa.

Ș. 2.

De cumva despre împutarea vremii în venit și întors, între domnul locului și iobagiu ar urma neînvoire, ofițiolatul varmegii, sau a scaunului va avé de a hotărî, care vreme trebuie la acésta sau altă depărtare a locului în robotă de a se lua în sus.

Ș. 3.

Mai încolo să îngădue, că dacă supusul la loc de jumătate de ȃi, sau și mai depărtat la robote a merge va trebui, mai nainte despre aceea făcându-i de scire, ca spre cale și lucru să se pótă găti, odată întru o lună în patru ȃile necurmat socotind în acea vreme mers și venit, la robote ori cu palmele, ori cu boi să se pótă țină, în care întemplantare vara despre îndestulata pășune, érá érna despre sălășluirea trebuinciosă pentru supuși și ale lor marhe, domnul locului a avé grije va fi datoriu.

§. 4.

În depărtarea de un cias sau ce e mai mult de $1\frac{1}{2}$ de cias, în patru luni ale iernii: Novembre, Decembre, Ianuarium și Februarium zarea de diminéta, și de séra spre mersul și întorsul slujbașilor dela robote așa să slujască ca domnului locului din răsărita sórelui până în sfîrșit slujbă cu fapta să se dea, érá în celelalte luni în slujba ce vine din răsărit până la apusul sórelui de a să face și mersul și venitul să se socotéscă.

§. 5.

În vremea cósei și a secerii robotele atât cu vitele, cât și cu pálmile îndoite adecă de două-ori în săptămână pot a să pofți, însă așa, ca următórea săptămână supușilor totdeuna slobodă să rămăe. Eară acéstă îndoita a robotei peste săptămână pof-tire așa trebuie să fie întocmită, ca slujitorul cu moșie întrégă, ce e mai mult o zi cu vitele și două cu palmele să plinéscă. Și fiindcă colonul (slujbașul) cel cu jumătate de moșie numai jumătate de zi cu vitele, sau o zi cu palmele, cel cu un pătrar de moșie a patra parte a zilei cu vitele, sau jumătate de zi cu palmele a sluji ar fi datoriu, și așa acești slujbași numai proporționalicéscă sa slujbă a o îndoii vor fi datori, totuși și întru acéstă întemplantare precum mai sus §. 1. sau zis, slujba întregei zile a o rumpe nu va fi slobod, ci se va socoti ce va întrece în câțtimea slujbei pe an căđutei, acésta socotélă întindéndu-se și la robotăș cù a opta parte din moșie. Érá slujitorii cei cu căsi sau jelerii, precum și cei-ce n'au a sa casă, sau subjelerii spre îndoita slujbă de robote a se îndatori nici într'un chip nu se vor puté.

§. 6.

Strămutarea slujbelor robotesci dintru o săptămână într'alta, sau în vremea economiei din afară mai pârținitore preste tot oprită să fie, luând afară numai acele întâmplări, când slujbașul căzuta dela sine pe săptămână slujbă, din vina sa a o împlini s'ar lenevi, sau lucrul pentru urmata, și în mai lung timp țitorea vreme rea a-l săvârși n'ar puté; în care slujbașul a împlini restanțele robote de slujbă în acel chip a se sili să va puté, ca în fiesce-care săptămână peste căduta robotă o ți numai din restanții să plinésca, mai încolo ca slujbașii de o ți, sau și două de domnie locului depărtați mai mult de o săptămână mersul și venitul înlăuntru socotindu-l nici întru o întâmplare a-i ține să nu-i pótă, și acelorași următorea săptămână, spre chivernisirea economiei sale totdeuna slobodă să rămăe. Érá preste tot pentru tot felul de robote acea proporție să se ție, ca cât mai puțin o pătrare a căduțelor pe un an robote pe cele patru luni ale iernii să rămăe, și în aceste luni să se și deplinésca, și din acea pătrare nimic spre alte luni de vară să nu se mute. Érá celelalte trei pătrări sub curgerea celorlalte luni să se plinésca. Érá de cumva domnul locului cuviinciósele pe lunile de vară și érnă robote în vremea sa a le cere n'au lipsit, și din singură lenea slujbașilor nu s'au împlinit, sau de cumva pentru țitorea vreme slabă în lunile cuviincióse a pofti slujba domnul locului n'au putut, atunci a restanțelor robote în anul viitoriu pe rînd împlinire domnii locului a pofti vor avé putere.

§. 7.

Érá de cumva lucru robotesc pentru urmata plóie, sau altă împedecare atunci nu s'ar puté îm-

plini; tótă acea parte a țilei, în care lucru s'au început, dară a se sėvırși n'au putut, robote lor se se impute. Érá dacă din porunca domnului sau supusul la robote a venit; ci nimica n'au lucrat, atunci venitu și mersu numai în sórtea lucrului se va socoti.

§. 8.

Jeleriul ce are casa sa, 18 țile, érá subjeleriul 12 țile cu pământile a lucra în robote va fi datoriu.

§. 9.

Supusul spre slujba domnului său peste rînduitele robote a se strînge nici pentru plată nu se va puté, ci încă deosebită grije și luare aminte spre aceea vine de a se întórce, ca supusul spre împlinirea slujbelor robotesci în acel chip se se îndetorescă, ca lui spre chivernisirea economiei sale destulă vreme se-i rămăe, și rămasa dóră într'o sėptemână robotă în cealaltă a o plini se o pótă. Érá de cumva ținutul a unui sau altui supus nici a opta parte a unei sesii nu ar plini, pentru asemenea ținut numai dijma, sau după obiceiul locului nona urbanalicéscă, sau în natură sau în asemenea ajungătoriu a se lua se va puté, și cu supusul asemenea ținut moștenitoriu numai ca cu jeleriul, sau subjeleriul vine de a se urma.

§. 10.

Slujbașul spre răscumpărarea robotelor cu banii nici-odată a se sili nu se va puté, însă de cumva pentru răscumperarea slujbei robotesci, sau pe numită vreme sau peste tot, a face tocmeală cu domnul seu, aceea a face fiind de față mărturisirea varmegii, sau a scaunului se-i fie slobod. Érá în cea dintâiu întemplantare de cumva unei părți ar plăcea dela tocmeală cea până la o vreme a se abate, și a sta pe

rînduéla regulații urbarialicesci, aceea ca un an mai nainte celealalte părți a face cunoscut, precum și ofițiolatului a înștiința va fi datoriu, ca așa viitórei economii despre amêndouë părțile a se ajuta sê se pótã.

§. 11.

Tóte contracturile, sau deosebi cu colonii sau cu însași obștile prin domnii locurilor pentru robote, și alte dări urbarialicești de pururea înaintea măr-turii varmegii, sau scaunului trebuie a se face. Érá darea la arîndã a crăeștilor și altor bunuri domnesci, și despre acestea și alte lucruri ce nu au mestec în urbarium între domnii locului și supușii a se face tocmélã și contracturi, și fără scirea varmegii sau a scaunului va fi slobod.

§. 12.

Peste, și afarã de mai sus hotãrîtele robote, slujbașii sunt datori a da o cale lungã despre care cele urmãtóre vin de a se însemna :

1. Ca patru slujbași cu moșie întrégã, și așa după socotélã mai cu micã moșie moștenitoriu, la-olaltã prindênd, sau despre acésta altmintrelea la-olaltã socotindu-se sê dea un car cu patru vite.

2. Ca acéstã cale lungã nu pe drum rêu și stricat, ci pe cale bunã sê se sêvêrșescã, nici sê în-trécã peste cale de douë țile cu mers de rênd so-cotitã.

3. Ca sê nu se pótã pofți pe vremea arãtu-rei, secerii, cositului, sau a surétului (a culesului viilor).

4. Nici pe alt an a se muta, cu naturã sau bani a sê rêscumpêra, sau cu alt lucru a sê muta cu sila sê nu se pótã.

5. Dacă numita cale din ceva neprevădută pricină mergând ar întrece peste două zile, sau viind prin domnia locului se vor împovăra, atunci nu numai întrecătoarele zile, ci și venitul îndărăt în datoria rabotescă trebuie a se primi.

6. In cale a vănilor, trizecimelor, și ori-ce altor dări, precum și pentru sălășluirea unde vor trebui să se sălășluască, cheltuéla dominium va avé de a o plăti.

§. 13.

Pentru lemnele de foc și de zidit, ce au supușii dela domnii săi, fiesce ce slujbaș cu moșie întregă, care acesteia faceri de bine se împărtășescă, din pădurile ce va rëndui diregătorul un stânjin de lemne prin doi pâlmași mai nainte tăiat la curtea domnescă, sau sălășluire, sau alt loc în ținutul dominiumului cuprins va avé de a duce, și așa după proporție cei cu jumătate pătrariu, sau optariu de moșie. Érá unde slujbașii în acéstă facere de bine a lignații nu se împărtășesc, nici la tăerea și ducerea lemnelor nu sunt datori.

§. 14.

Intru aceea slobod va fi domnului locului însemnată mai sus tăiere, și cărare de lemne urbanalicescă, cu alt lucru robotesc în acel chip a o muta, ca cărătura unui stânjin, cu o zi de lucru cu vitele, érá tăietura aceluiași cu două zile cu palmele se se răscumpere. Inse acéstă socotélă spre răscumpărarea robotestii tăieri, și cărături a unui stânjin hotărită, încâtui pentru socotéla și măsura colorlalte robote, și în ce vreme vin de a se plini, spre pildă, și îndreptariu a sluji nu póte.

§. 15.

Dijma, sau unde ar fi în obicei nona urbarialicéscă, fiesce care slujbaș, din a sa ródă, la locul prin domnia locului în hotarul aceeași róde însemnat a o aduna va fi datoriu.

§. 16.

Éră de cumva dijma, sau nona afară de hotarul în care s'au făcut ar veni de a să purta, atunci acea cărătură în robota de rînd a să împuta, sau prin altă tocmélă slobod aședată vine de a să întregi. Mai încolo nici la un feliu de cărătură, și pe lângă plată gata a silí slujbașii, fără de o tocmélă prin sloboda lor voe făcută, domnii locului nu vor puté.

§. 17.

Spre stăruirea răpítórelor fiară, unde de acelea s'ar afla, supușii afară de slujba robotéscă, cuvêntat de trei zile într'un an luând plumb, și praf de pușcă dela domnii, a face vor fi datori. și așa ca acéstă îndatorire de vênat nici în alt feliu de slujbă se nu se mute nici prin supuși cu bani, sau alt asemenea se se rescumpere.

§. 18.

Batăr că slujbașul, sau în slujbe, și robote domnesci, au spre a-și isprăvi lucrurile sale cele economicesci, au spre a-ș măcina bucatele trece la móră a plăti domnului pămêntesc vamă nu este detoriu, dară de cumva totuși într'alte lucruri peste pod, sau drum de vamă va trece, atunci au cu bani a plăti vama, au spre diregerea acelor feliu de drumuri, și poduri, a fi cu ajutoriu la lucru va fi îndetorat rămânêndu-i slobodă alegere.

Punctul IV.

Despre dațiile colonilor.

§. 1.

Fiesce care colon cu case fără nici o deschilinire a căsii, precum și jeleriul cu casă în tot anul este datoriu, domnului pământesc pentru casă a plăti un zlot în două rënduri, adecă la prasnica sfântului Georgie, și a sfântului Mihail, érá suptjelerii fără casă de acéstă plată sunt scutiți.

Mai încolo atât colonului cu casă, cât și jeleriului așisderea cu casă va fi slobod, pentru rëscumpărarea acestii plăți cu alt feliu de slujbă în natură cu stăpânul sau a se învoi, depărtându-se tótă silința, și lăsându-se numai în slobodă voe a stăpânului.

§. 2.

Fiesce care colon a unei căsi (sésii) întregi va plăti stăpânului său doi pui, doi caponi, douăspredece ouă, unt topit o fele, și așa după proporția căsii (sésii) sale jumătate, a patra sau a opta parte vor fi detori colonii acest feliu de dații a plăti.

§. 3.

Afară de cele mai sus arătate dații, colonii unei căsi (sésii) întrege 30 la olaltă socotiți vor da toți împreună un vițel pe an, au în locul aceluiași un zlot și 30 de creițari.

§. 4.

Slobod va fi totuși stăpânului a alége: poftesce acele mai sus înșirate hrane în natura, au în locul acelora un asemenea preț în bani pentru fiesce care casă (sésii) întreagă cu 48 de creițari hotărît, și așa după proporție dela ceialalți coloni, cari au mai mici sésii, ale primi au ba?

§. 5.

Pentru căldarea de vinars, sau cămănac, decumva o va fi folosit colonul, va plăti stăpânului seu doi zloți pe an.

§. 6.

Cu prilejul, când stăpânul sau stăpâna sa, sau copii și fetele acestora vor avea nuntă, colonul nu este detoriu nici hrană, nici cu bani a da vr'un ajutoriu.

§. 7.

Nici la răscumpărarea capului stăpânului său, care dără în vremea războiului ar fi căzut în mâinile dușmanului, nici la cheltuelile dietelor a fi spre ajutoriu nu va fi detoriu.

§. 8.

Tocmelele între domnul pământesc și colon pentru pământuri ce din lazuri se vor face nouă, avute după cuviință se se ție. Érá încâtui pentru lazurile cele mai dinainte în mâinile colonilor lăsate, cari și acum la dênșii se află, folosirea terragiumulus până aici ținută, și de aici încolo se se ție și până acum obicinuită terragium nici cum se nu se înmulțescă.

Punct V.

Despre dețime, sau unde sunt obicinuite nonele domnesci sau urbarialicesci.

A) Despre locurile în cari acele, în natură se plătesc.

Fiindcă în Ardél două feluri de dețime sunt: domnesci adecă și urbarialicesci, la înțelegerea aprobatelor par. 3. t. a 5 art. 2 în locuri de dețime cari

în registrul fișcușesc nu sunt puse ce se cuvîin domnului pămîntesc, și regalicesci, sau fișcușesci dețime, mai demult clericesci numit, cari în locurile de dețime în registru fișcușesc sunt puse și cari se cuvîin fișcușului crăesc, aici vine să se însemneze: precum porunca acestui punctum, afară de al 5-lea §. unde numai despre dețimea regalicescă, sau fișcușască este cuvîntare, pentru cele domnesci, și urbarialicesci dețime cari după sunetul mai sus țităluitelor aprobate în locurile de dețime sunt puse în registru fișcușesc și se cuvîin domnilor pămîntesci, este de a se înțelege.

§. 1.

Dețimele, sau unde sunt obicinuite, nonele domnesci, și urbarialicesci din toți în același an prășiți miei, iezi, purcei, și roi de albine, precum de tôte ródole pămîntului, afară de legumi, erburi, pómele pămîntului (picioici) și afară de sămînța, care face iarbă, prin supus trebuie să se dea, totuși cu acea încolo adaogare, ca în locul acestora nici bani, nici alte feliuri nu se pot lua.

Eară decumva miei, și iezii a noua sau a zecea nu ar ajunge, atunci colonul de fiesce care miel 4, de ied 3, de roiu 6 și de un purcel 4 creițari va plăti domnului pămîntesc.

§. 2.

Ca nu cumva prin întârđierea strângerii dețimei sau unde este obicinuită, a nonii urbarialicescă colonul în bucatele sale cele secerate să se întempe a avea pagubă să hotăresce: ca în vreme de opt đile după ce holdele obștii vor fi secerate, și puse în clăi, domnului pămîntesc să se dea de scire care dețima sa a o strânge, și a o căra înlăuntru datoriu este; érá trecând 8 đile, colonilor slobod va fi dețima, sau

jurații satului a le arăta, și a o da afară și după aceea a-și căra bucatele sale înlăuntru, lăsând acolo dețima sau nona.

§. 3.

Dețima sau nona urbarialicescă dela un funduș numai odată se pôte lua într'un an, drept aceea decumva tot în același ani acel funduș și a dóua óră s'ar sămëna și ar rodi, de acéstă ródă dețima, sau nona nu se pôte mai mult lua. In acesta chip și ce se va rodi în ogor, decumva cele dóue hotară bine vor fi lucrate, și sămănate, așișderea nici pământurile acele, cari pentru neființa riturilor, și locurilor după casă s'ar fi dat colonului, dețimii, sau nonii nu sunt supuse.

§. 4.

Fiesce care colon, care va avé casă (sésie) întrégă din cânepă și in, prin sineși rodit, dețima sau după obicei, nonă urbarialicescă, sau în locul acesteia șase funți de cânepă sau in ce prin dominium i se va da afară, și după proporția căsii (sésii) sale dintru tóte aceste jumătate, a patra sau a opta parte va fi datoriu a da, și a sluji stăpânului său. Alegerea despre aceea, că óre dețima sau nona urbarialicescă din cânepă sau in în natură, sau în tort se se facă? decumva domnul pământesc cu beneficiumul acestii slujbe n'ar fi până acum, rămâne pe lângă obștea sătescă.

§. 5.

Măcar că despre aceea s'ar ridica întrebare: óre cui, și din ce feluri a ródei pământului se se dea dețimele regalicesci, sau fișcușesci acésta de regulația urbarialicescă nu se ține; încât totuși dețimele regalicesci, sau fișcușesci, în locurile de dețime, cari sunt puse la registru fișcușesc nu după sunetul proba-

telor p. 2 t. 10 art. 5 și p. 3 t. 4 art. 1 precum nici a par. 2 t. 4 art. 3 s'ar fi luat, sau s'ar fi întins, și feliurile cari nu sunt supuse dețimei, acest feliu de trăire îndărăpt spre vremea viitoare cu totul se sterge, și nici colonul nu va fi îndatorat cu cărarea acestor dețime regalicesci, sau fișcușești mai mult, decât este datoriu.

§. 6.

În locurile, unde din vin dețima, sau unde este obicinuit nonă urbarialicescă se plătesce, acesta cu acea măsură în care rodirea s'a măsurat, drept și fără nici o adăogare se se ia, măsurarea și luarea acestor dețime, sau none totdeauna după feria de Beciu, care ține patruzeci pinturi în sine, se se facă.

B) Despre locurile în cari dețima sau nona în asemenea preț se plătesce.

De vreme ce în Ardél doua feliuri de dețimă se află, domnesci adecă și urbarialicesci, cari după sunetul aprobatelor p. 3 t. 5 art. 2 se află în locuri la registru fișcușului nepuse, și se cuvin domnului pământesc, și regalicesci, sau fișcușesci, mai demult clericesci numite în locuri de dețime, cari la registru fișcușului se află puse, și se cuvin fișcușului, așa dară bine trebuie luat sama, precum poruncă acestui punctum afară de §. al 2-lea, unde numai despre dețima regalicescă sau fișcușască este cuvântare, numai și chiar pentru dețimele domnesci și urbarialicesci, cari după mai sus citatele aprobate în locurile de dețime la registru fișcușului se află nepuse și domnilor pământesci se cuvin, este de a se înțelege.

§. 1.

Fiindcă în acest loc dețimele, sau unde este obicinuită nonele domnului pământesc nu în natură

într'un asemenea preț sunt de a se plăti; așa dară fiesce care colon a unei sésii întregi cu titulă de asemenea preț sau beneficium ( ) va plăti. Indatorându-se și colonii după proporția sésii la această slujbă în jumătate a patra sau a opta parte a o face.

Intru acest asemenea preț (ecuivalent) se cuprinde și dețimele sau nonele ce din miei, iezi, porci, rode albine, cânepă și in se plătesc.

§. 2.

Măcar că întrebarea óre cui și din ce feliori, a ródei pământului se se dea dețimele regalicesci, sau fișcușesci? de regulația urbarialicéscă nu se ține, totuși încât dețimele regalicesci sau fișcușesci în locurile de dețimele la registru fișcușului puse nu după sunetul aprobatelor p. 2. t. 10 art. 5 nici a p. 3 t. 4 art. 3 luate și dórá și în feliori ce nu sunt supuse dețimei ar fi întinse, trăirea acesta înderept spre vremea viitoare de tot se fie șterse; precum și colonul cu prilejul caratului acestor dețime regalicesci sau fișcușesci peste măsură detorii sale se nu se împovereze.

§. 3.

In locuri unde dețima sau nona din vin se ia acesta tocmai în acel feliu în care róda s'a măsurat drept și fără înmulțire se se plătescă, și acesta măsură se fie după fierie de Beciu, care cuprinde 40 de pinturi.

Punct VI.

Despre iușurile și beneficiumurile domnilor pământesci.

§. 1.

Bunurile colonilor nemișcătoare, cari vor muri fără copii, nu le vor putea nici decum ceialalți coloni pe sama sa cuprinde: ci după urmata mórte fără zăbavă se însciințeze pe domnul pământesc, care

după aceea atât aceste cât și bunurile colonilor celor fugiți la înțelegerea tripartitului p. 3 t. 30 precum și aprobatelor p. 3 t. 30 scoțindu-se din trinsele contribuția datorile, și alte greutăți domnul pământesc va avea slobozenie a le primi la sine fără a le putea acele desupt contribuție, ba nu numai ci după sunetul articolului dietalicesc 26-lea dela anul 1791 acelea toți supuși a le da va fi îndetorat. Deci rămâind copii siraci (pupili) în viață, rătăcirea (cadutitas) loc nu pôte avé, și în bunumurile împărțite murind unul, trebuie ceialalți să urmeze la împărțenie: drept aceea pentru depărtarea acestor trăiri înderépt lucrul rătăcită de aici înainte nu se va isprăvi nunai prin tisturile domnesci, ci în scaunul domnesc se va lua înainte, și după sunetul decretului trip. p. 3 t. 30 se va cerne, și mai pe urmă acest lucru în scaunul varmegii, sau a scaunului cuviincios se va lua înainte și hotărî.

§. 2.

Decumva înprotiva legilor, și poruncii, urbarialicești din pricina Domnului pământesc, sau altă pricină s'ar întempla să se lase nemai căsi (sésii) părăsite afară, la așa întemplare acest feliu de căsi, precum și celelalte la conscripția urbarialicéscă trecute (decumva fugiții nu se vor întorce) la alți coloni noué să se dea, au la ceialalți în loc aședați pe lângă slujbele și dațiile în acest urbarium poruncite ce Domnului pământesc să cuvine, să se împărțască.

§. 3.

Vênarea, păsărirea și pescarea la înțelegerea aprobatelor p. 3, t. 36, art. 1, să țin adevérat de iusurile domnești, dară în cele mai mici ape, totuș pescarea după obiceiul până acum avut spre vremea

viitoare și colonilor, precum și obștilor să slobodă oprindu-se totuși mijlocirile cu vrămășie.

§. 4.

Măcar că crijmăria vinului până la o vreme după modru mai sus scris supușilor să cuvine; totuși unde se va afla crijmă pe sama călătorilor de domnul pământesc făcută, sau de aici înainte se va face în acea crijmă iusul crijmării peste tot anul va rămânea slobod domnului pământesc.

§. 5.

Colonul nu să pôte sili spre a primi vinderea vinului domnesc, ci decumva el de bună voe fără nici o silă va pofti să o ia asupra sa, la acésta întemplantare în totă vremea crijmării sale de tôte robotele ce să fac pe săptămână este scutit, și afară de acésta sâmbria crijmării sale dela fiește care ferie de Beciu care cuprinde 40 de pinturi, cu 15 crețari, érá dela o pintă de vinars $1\frac{1}{2}$ crețari se va plăti.

§. 6.

Veniturile tégurilor (de nu cumva acele pe lângă osébite privilegiumuri nu s'ar cădea obștilor) precum și veniturile măcelării, și a vâmii după lege aședate, așiderea a vinderii berii și a vinarsului rămân domnilor pământesci slobode.

Al șeptelea punctum.

Despre opritele trăiri îndărăpt, și depărtarea gâlcevelor.

§. 1.

De vreme ce pentru copii sêraci a rēposașilor coloni a purta grije și a-i chiverniși domnul pământesc este datoriu, și tocmai fără nici o plată a-i ții-

nea supt paza sa; drept aceea tacsele rătăcirelor a conscripții și a împărțanii avuției colonilor celor răposați, cari se vor face măcar supt ce nume se fie acele, decumva până acum au fost obicinuite, de aci încolo cu tot se șterg.

§. 2.

Precum și alte tacse supt nume (Laudemia) pentru scrisorile de obște, precum și zăciuirea prețului de lucrul ce va fi in testamentul legat în schimbat, sau vândut cari au fost obicinuite prin domnul pământesc a se primi, de tot se ridică.

§. 3.

La cumpărarea și vinderea tăbacului, mierii, cerii, unsorii, cânepii, inului și a altor naturi măcar dela cine, și măcar unde vor vrea supușii prin domnul pământesc nu e slobod să se turbălăscă, și oprăscă nice decum, cu atât mai puțin, pentru cea cu vr'o pedepsă în bani sau trupăscă să se globăscă cumpărarea mai întâiu (Jus præemptionis) domnului pământesc de tot oprindu-se.

§ 4.

Precum singura vindere (Monopolia) prin lege este oprită, așa nici arendațiile uneltelor, cari după obiceiul până acuma avut, s'au ținut de neguțătoria supușilor, cu încuerea lor afară, au strângerea, nu se poate îngădui.

§. 5.

Supusul nici într'un chip se nu se strângă, ca le se macine în morile domnesci, ci să-i fie slobod a-și duce bucatele sale și la alte mori.

§. 6.

Arênda crijmăririi ce se numesce (Bahnweingeld) unde ar fi obicinuită de tot se opresce.

§. 7.

Cărarea gunoiiului de aici înainte cu totul se opresce în așa chip, ca supușii gunoiiului său nici odată, iară cel domnesc numai pe lângă înputarea în robote pe sama dominiumului a căra sunt datori.

§. 8.

Deciuirea peanelor pe sama domnului pământesc și smulgerea penelor de pe găștele supușilor se oprește

§. 9.

Nici a da paie pentru legarea vițelor pe sama dominiumului nu sunt datori supușii.

§. 10

Sêmbrăia, care prin supuși păzitorilor viilor domnesci, și ispititorilor lucrului, ce se trimit până acum dóră s'ar fi plătit, de aici înainte se șterge.

§. 11.

Hrana (intertentio) ómenilor domnesci la ezećuție trimiși, și alte (afară de crăitarul esecuții mai jos hotărît) în bani gata luătore diurnumuri, precum și a haiducilor și vênătorilor domnești trăgători de tot sunt oprite.

§. 12.

Bani supt titulă de sigurație, că nu va fugi dela satuși se nu se mai primescă; iară de cumva s'ar fi primit, cu acela, care se cuvine să se întórcă îndărăpt.

§. 13.

Plătirile banilor pentru sălașe, cari pe supuși îi fórte apasă, precum și țenzușul (Husargeld și Montierungsgeld) numit, unde până acum ar fi fost obi-cinuite, să opresc.

§. 14.

În locurile unde supușii măcelărie țin în arândă tăierea vitelor celor alese prin dominiumul pământesc lor să nu li se poruncască, nici măcar ce feliu de carne sau cu funtul, sau cu dărabul pentru bani gata să nu li se dea cu sila, ci supușilor slobod cum-părare, și tăiare să se lase.

§. 15.

Colonilor nici naturalii, nici victualii spre a se vinde să nu se dea, precum nici vin, vinars, sau alt-feliu de beutură stricată nici cum, și nici cu vasele au în măsură mai mici a se crijmări să nu se silé-scă, cari cu atât mai puțin vor fi răspunđători pen-tru vin stricat, sau altă beutură, și datoriu afară de robotă a purta și căra vasele góle.

§. 16.

Pennaticum, și tacsă săceretorilor, precum și lu-area pintec de gustare, a țidulii sau a téscului bani ce să numesc (Pressgeld), așisderea hrana (intertentio) ce să plătește ómenilor spre strângerea dețimelor sau a nonelor trimiși, cât și alte trăsuri de dețime și none, cu totul să ridică.

§. 17.

Colonii să nu se siléscă cu privilegiul culesului viilor, sau a strângerii dețimelor, au nonelor a da vasele lor.

§. 18.

Cambiația, și schimbarea fundușurilor săsionali-cești domnului pământesc almintrilea nu va fi slobodă, de nu va da colonului în locul acelora alte fundușuri, cari cu lărgimea, felul și ródă, vor fi asemenea celor în schimbătóre, că altmintrelea fundușurile luate se vor da colonului îndărăpt. Acest felu de schimbare nu întralt chip, ci pe lângă testimoniumul varmegii, în scaunul domnesc se póte face și prin sentența scaunului domnesc în scaunului varmegii, sau scaunului se vor puté hotări.

§. 19.

Afară de cele mai sus arătate lucruri fără măsură și trăiri îndărăpt, tóte și fiesce cari slujbe a naturalilor și dațiilor supt măcar ce pretecest, cari în acest urbarium nu sunt numite de tot se ridică, și domnul pământesc dela supuși alte slujbe, cari în acest urbarium nu-s cuprinse, sau în mai mare măsură decât prin porunca urbariumului s'au hotărít, supt pedépsa în legi dată a pofti nu va fi slobod.

Punctul VIII.

Despre lucrurile oprite, și despre hotăritele pedepse și glóbe.

§. 1.

Glóbelor supt măcar ce gândit pretecest nu într'alt chip, ci numai la întâmplările prin legi hotăríte, și numai dela acei coloni se se scótă, căroră în scaunul domnesc fiind de față testimoniumul varmegii, sau a scaunului învinși după legi va fi dictăluit și se va fi apelăluit la sedria varmegii sau a scaunului.

§. 2.

De vreme ce pentru vitele rătăcite, și împăgubire aflate prin legile țerii îndestulită se află probiție, drept aceea, când prin vite, și dobitoce în sēmă-nături s'ar fi făcut păgubire, atunci după sunetul legilor se se îndrepteze lucrul.

§. 3.

La tóte celelalte întēmplări de obște când din dréptă pricină supușii de ar fi a se pedepsi, vinoya-ții afară din întēmplările prin lege hotărîte aũ mai în jos numite, nu cu bani care dăjduitórea obște o sărăcesce, nici cu pedépsă trupéscă se se pedepséscă ci în pedépsă lucru de o ȓi douē, sau în cea mai mare de trei ȓile cu pǎlmile isprǎvitoriu a lucra se se îndetoréscă, hotărítele totuși în pedepse lucruri pe vremea aratului, săceratului, cositului sau culesului de vii dela dînși nu se vor puté lua, ce acestea vinovații întru altă vreme vor fi datori a le plini.

§. 4.

Érăși batăr că proștii (precum aci mai din sus s'au ȓis) nici cu bani, dară nici cu pedepse trupesci de rēnd (de regulă) trebuie se se pedepséscă, totuși fiind că póte a se întēmpla, ca supusul au cu ruga au cu fapta, a mai mare greșele vinovat se se facă decât cu lucru pǎlesc de trei ȓile se se póta aduce la calea cea bună și pentru acel cu mai grea pedépsă trupéscă ar fi de a se pedepsi, atunci vinovatul de va fi sǎnătos, și tare față după a vinovăției greutate cel mai mult cu 24 lovituri de béță, au de va fi parte mueréscă cu atâtea lovituri de corbace prin scaunul domnesc a se pedepsi, se hotăresce.

Éră de va fi vinovatul tare bētrân, sau slab în trup, unul ca acela cu pedépsa prinsorii sau ariștei

după stările împregiur a vinovăției și a feții, încă și cu post în pâne și apă petrecătoriu trebuie să se pedepsescă, cu aceea totuși luare aminte, ca nu iobagiul bătrân și în trup slab mai mult decât trei zile dela isprăvirea lucrurilor sale să se tragă îndărăpt, de nu cumva unul ca același slab și bătrân iobag a mai grea vinovății dora vinovat nu s'ar fi făcut, unde măsurată mai lungă pedepsă ariștii érași în scaunul domnesc se va putea hotări.

§. 5.

Prostul, pentru făcuta mai grea vinovăție, în temnița domnescă băgat, și înfierat, unde a fiarelor taesă până aci au fost obicinuită, supt acest nume mai mult de 15 creițari a plăti nu va fi dator.

§. 6.

Prostului fără îngăduirea domnului pământesc a lăzui, supt pedepsa perderii birului, și a întorcerii făcatorilor pagubi de aci înainte nu va fi slobod. Éra din protiva domnului pământesc, făcutele până aci lazuri sau de aci încolo cu a lui îngăduință făcătoare nu întru alt chip, fără cu modrul, care întru acestui urbarium al punctumului al doilea §. 2-lea s'au scris și strâns trebuie să se țină dela iobagiul său va putea lua.

§. 7.

Fiind că luare de samă, și ținerea pădurilor de datoria domnilor pământesci să ține, nimerui dintre supuși arbori trainice, sau nuele pe garduri, au ruți de cercuri, sau pari fără scirea și osăbita îngăduire a domnimei împotriva rânduiei despre păduri date a tăia nu va fi slobod.

§. 8.

Iobagii, pădurile tăstori, sau arburile descortători, nu numai pricinuitele pagubi a le întorce să îndatoresc,

ci încă și la punerea în pedepsă lucrării pâlmesci de trei zile trebuie să se strângă. Erăși decumva iobagiul prin această pedepsă dela tăierea pădurei, și descortșirea erburilor nu se va spăimânta, vinovatul acela cu magistratualicésca putere a varmegiei sau a scaunului trebuie a se strânge; și cuviinciosă asistenție domnului pământesc va trebui a se da, ca vinovații după greutatea greșelii spre pilda altora să se pedepsescă.

§ 9.

Strângerea de bani, și de bucate între iobagi făcătoare supt pedepsă întru mai mult à 12 bețe prin iurisdicția varmegiei, sau scaunului hotărîtore oprită se fie.

§. 10.

Decumva porcii în pădurile domnesci cu celuimă mânați de se vor afla, stăpânul porcilor iobag în pedepsă îndoită tacse a jirului (glandinationis) domnului pământesc se va plăti.

§. 11.

Culegerea gogorișelor de cer, sau gorun (galarum quercinarum), și a gindelor batere în pădurile domnesci fără scirea domnului pământesc cutesată, supt pedepsă a contrabandei, și a punerii lucrului pâlmesci de trei zile oprită se fie. Dară nici domnului pământesc nu va fi slobod iobagii săi la culegerea gogorișelor afară de slujbă a-i strânge

§ 12.

Iobagilor arme de pușcat a purta și câni de de vânat a ținea, supt încurgerea pedepsei lucrării pâlmesci de trei zile oprită este.

§. 13.

Afară de vremile mai însus însemnate, a tot feliu de beuturi crijmirea iobagilor supt pedepsa contrabandei (adecă a cuprinderii sau a luării aceiași beuturi) și a lucrului pâlmesc de trei ȝile oprită sê fie de tot, acelora totuși și supt vremea crijmirii domnesci vinul din viile sale spre trebuința căsii a-l ținé și a bea, ba încă și cu butea a'l vinde, slobod va fi.

§. 14.

Decumva iobagiul la slujbă chiebat din greșală sau lenea sa nu ar veni, îndărăvnicia aceluiași înainte îndreptându-se, după greutatea greșelii, sau lenii sale, mai mult cu 12 lovituri de bețe sê se bată.

§. 15.

De unde óre careva cu paguba misărniții domnesci, carne a face și a vinde s'ar încumeta, afară de contrabandă totdeuna cu a lucrării pâlmești de trei ȝile pedepsă sê se pedepsescă.

§. 16.

Vêduvele iobagilor morți de se vor mărita după altul din casa moșiască a se duce pot, fără de aceea că s'ar îndetora de a băga alt iobag în locul sêu, reștanțiile totuși și darea împêrătescă, și dăjdile domnesci pe vremea aceea, în care în hășnuirea economiei rēposatului sêu bărbat au stătat din rēmasa aceluiaș avere a le plăti sê îndatoresc.

§. 17.

Detorii supt numele obștii fără scirea domnului pămêntesc a face nu e slobod.

§. 18.

Veniții străini fără scirea domnescă a-i primi, sau fundușuri moșiesci (sășionalicesci) a cumpêra, a vinde, a

schimba, sau ore ce aședări a fundușurilor strămutare, și instrăinare în sine cuprinđetóre a face supt pierderea datei sume sê opresce. Intru acelea locuri totuși unde iobagii la cumpărarea și vinderea fundușurilor voe slobodă au, cu scirea totuși domnului da și peste slobozenie lui cumpărări și vinderi a face vor puté.

Punct IX.

Despre acele ce sê țin de regulația din lăuntru.

§. 1.

Biraele, pentru punerea slujbelor pămêntesci domnimei, au ori pentru ce altă pricină dela darea împêrătescă nici supt un feliu de pretecest sê nu se scutescă.

§. 2.

Drept și de lipsă este, ca domnul pămêntesc osăbită grije despre aceea sê aibă, ca împărțirea, aruncarea dării împêrătesci între iobagi după aședata a varmegiei, sau scaunului normă în dréptă măsură, și porție sê se facă ca nu cumva ceva greutate intru acésta se cadă. Fără de acésta și despre darea împêrătescă, și despre veniturile obștii, și acestora cheltue, dară fără de țiră de greutate a supușilor samă a lua va putea.

§. 3.

In întâmplarea aceea, când domnul pămêntesc, adusă înainte luare de samă o ar petrece, acésta a domnimei smintéla iurisdicția varmegiei, sau a scaunului o va plini.

§. 4.

Strîngerea totuși a aruncatei dări împêrătesci, și la cùviincioéă cașă băgarea totuși numai pe lângă obște și biraele sătesci sê rămână; pentru aceea de privirea tisturilor varmegiei, și a scaunului se va ți-

nea, ca nu cumva domnii pămêntesci și a acelora deregătóre întru acest lucru sê se mestece.

§. 5.

Leneșilor acelora iobagi, care dăjdiile cuviincioșe domnimii după ținerea acestui urbariu a le plăti s'ar lenevi, plătirea plății de ȕi a groșiții ecsecuționalicesci numai atuncea, când adevêrate reștanții s'ar lua în sus, și nu întru alte lucruri domnesci a fi dea li se pune.

§. 6.

Jeluitorii iobagi cu slugirea îndatăș a cuviincioșei dreptăți vin de a ajuta și decumva jalbele lor de aceiași domnimii iobagi s'ar atinge, acelea înaintea pămêntescii domnimei, sau același deregătóre domnesci sê se ia înainte; êră de cumva împotriva deregătórelor domnesci ar fi dirêsă și cuviincioșă lăcuire și îndestulare nu ar urma, lucrul în scaunul domnesc trebuie sê se ia înainte, și decumva nici dela acêsta cuviincioșă îndestulare nu s'ar putê dobândi, jeluitorii întru acêsta precum și întru aceea întêmplare, când jalbele lor de domnul pămêntesc s'ar ținê la cuviincioșă varmegie sau scaun sê se întórcă, a cărui datorie va fi, iobagiului cuviincioșă dreptate a i-o slugí și pre acela dela tótă asupréla și glóba a-l mântui și apêra.

§. 7.

Êră domnul pămêntesc, sau acestui deregătóre care pe supușii sêi pentru luatul la varmegie sau scaun recurs a-i pedepsi nu s'ar îndoi, ca a supușilor asupritori vin de a se ținê, și cuviincioșei luări aminte de a se așterne.

Pentru aceea, aceste tóte și domnii pămêntesci, și acelora deregătóre, cât și obștile și fiesce-care iobag a le ținê vor fi datori.

7878

Noi Ioan Alexandru Mavrocordato,
cu mila lui Dumnezeu voivodul Moldovei
iproci.

La cererea rumânilor oieri ardeleni, cari dela diua sfântului Dimitrie până la a sfântului Giergie oile sale afară în Moldova a le ținé ar pofti, érá s'au îngăduit lor din iznov slobozenie după aședământul cel vechiu.

1. Când sosesc în Moldova, vașeșul dela Grosesci, pentru țoluri și cojoccele lor cele de iarnă nici o vamă se nu ia, afară dintr'aceea, dacă ar duce în lăuntru ceva marfă de vëndut.

2. Nici aceia, cari vejeți se numesc nici alte spre aceea rënduite tisturi, miel dela turma de oi se nu ia, nici când le mână în lăuntru, nici când le scot afară.

3. A trece prin moșiile mănăstirilor slobod va fi cu adevêrat; însê decumva pre o moșie ca aceea mai mult zăbovesc atunci după-cum le va fi tocméla se plătéscă

4. Cele 2 părăle, sau o groșiță, ce până acum pentru un cal s'au plătit, deicea înainte nu vor mai plăti.

5. Când cu deprimăvară se sue cu oile la munte nici un stăpân al pământului, miel nu vor plăti, fără numai aceluia pe a cui moșie mai îndelungat ar zăbovi, după cum va fi tocméla, se plătéscă.

6. Și stăpânul locului dela Grosăști mai mult pentru trecere berbece se nu ia, fără cu un mielușel tinêr se se îndestuléscă, dară totuși pe moșia lui mai îndelungat s'ar mai răđima, după cum le va fi tocméla vor plăti.

7. Când vor eși prin vama Grosăștilor afară, dela un cârd de oi, mai mult de un miel după aședământul cel de de mult se nu dea și spre aceea mai mult se nu-i întărăscă, ca ei se dea anume vornicului 2. miei, căpitanului de pe margini unul, apoi vameșului altul și fleșarului altul, așide-rea fleșari întru trecerea lor prin vamă se nu-i împiedece, fără slobod se le fie, cât caș și oile lor, în tânguri se le vîndă și nici un om moldovén se nu îndrēsnească, pe ore care dintre oierii din Ardél al sminti, sau a-l bate, fără dacă dintre eiși ceva nevoe ar avé, pentru aceea amêndouă părțile, pe birăul ținutului se-l caute, și acolo pricina se li-o înderepteze.

August 1785.

5518/1787

Noi Iosif al doilea,

din mila lui Dumneșeu ales împérat al romanilor, purrea apostolicesc, craiu al țérilor nemțesci, unguresci, al Bohemii, Dalmații și Slavonii, archipovățuitoriul Austrii, al Burgundii și Lotaringii, mare principe al Ardélului povățuitoriul Mediolanului, al Mantui, al Parmii iproci, Groful Habsburgului, al Flandrii, al Tirolui, iproc, iproci.

Dacă cunoscînța, sau învingerea inimii despre aceea, cu cât se îndetoresce fiesce care supus țerii aceia supt a cărui legi moșia și câștigurile sale cele după ostenéla sa supt pază, érá el, și cei-ce se țin de dênșul în liniște, și fără de frică se hodinesc, și dintru a căria de obștea fericire după statoșul seu se împărtășesc, dacă adecă acea cunoscînța așa ade-seori nu s'ar slăbi de gândurile cele lăturașe, și de umbra dobândeii, cure socotesc că or afla-o nici o

lipsă n'ar mai fi: ca fugirea, sau pribegire din țară afară prin legi să se oprască să se nevoiască aceea a să împedeca.

Ci batăr numai pentru ca nesciința acestei opreliști, care de atâtea ori s'au noitusă, și prin nescari adausuri sau și mai luminat, nici spre o mântuintă să nu le pótă slugí celor ce o vor călca-o; Bonii: Că tóte acelea care cu prileagiul multor feliuri întemplări și pentru pribegirea sau fugirea, și pentru alte care cu cu aceea au amestecul și legătura sa (precum în bərbuncul stréin, amăjirea viclénă a supușilor țereni, și rănirea cu de-a sila) îndeschilinite porunci și odată, și de altă dată afară, întru acéstă lege să se cuprinďă.

I.

Pentru pribegirea, sau fugirea afară din țară.

§. 1.

Ca un pribég și fugător așa să socotesce, care peste tot puind trece din țérile nóstre cele de moșie în țară străină cu acela gând, ca mai mult înděrěpt să nu se întórcă.

Gândul acesta sau și ca acela, care din faptele fugitului să cunósce afară, sau ca acela, care după rënduéla legilor așa să socotesce, când adecă acéstă îndelungă instréinare într'acolo legea o tálcuesce.

§. 2.

Faptele, care îndatáși arată gândul omului celui fugit în țară străină că nu vrea să se mai întórcă înapoi, și așa cumcă îi pribégă sunt acestea: Intâiu: Dacă careva se dá pe sine spre slujbă cătănésca sau altă slujbă în țară străină. A dóua: Dacă întră în vr'o mănăstire din țară străină. A treia: Dacă să așaďă în țară străină, unde nici iosag, nici boltă de

vîndare n'are. A patra: Dacă se mărită vr'o femeie în țară străină.

§. 3.

După rîndu'ela legilor gînd de a nu mai întor- cerea înapoi se socotesce:

Intâiu. Dacă se adevăresce: că órecineva, a cărui înstrîinare înaintea tisturilor n'a fost sciută, din tóte țerile nóstre în trei ani rămîne afară.

A dóua: Dacă cineva cu slobozanie adevărată pîna la o vreme iasă din țară afară, dară după ce a trecut vremea slobozenii, nici își cere slobozenie ca să mai pótă rămîné acolo, nici în acea vreme, care i-s'a hotărît, când după lege s'au stricat îndē- rēpt, nu se întorče.

A treia: Dacă órecareva, după ce înstrîinarea lui e sciută, și prin poruncă de obște, adecă prin edictum s'au chiebat înapoi, la hotărîta vreme nici nu vine îndērēpt, nici zăbăvirea acolo cu ocă de a puté nu o îndireptéză.

§. 4.

Peste tot nimenui nu-i slobod, ca sau el însuși să umble pribegind, sau pe careva din pruncii săi sau din cei ce sunt supt grija și stăpînirea sa, în țară străină să-i trimită.

Éră întru întēmplări ca acelea, când nescari lu- cruri de prin prejur acésta de obște oprelisce ar mai puté-o slobođi de lipsă este: ca slobođenia a putea pribegii în țară străină, totdeuna mai întâiu se se céră.

§. 5.

Slobođenia acésta cu adevărat după rînd, cei ce locuesc prin sate, sau prin orașele cele mai mici dela varmegii, éră la mitropolie dela guvernăția țē- rii trebuie cerută, dară totuși nice unul dintre aceste

scaune, numărul, acar din ce tréptă și stat să fie, acéstă slobodenie altmintrenea nu o póte să o dea, fără numai oblu din îngăduința înălțatei curți.

§. 6.

Fiind-că țara mai multă dobândă are din împedecarea fugirei sau a pribegirei, decât din pedépsa aceea, pentru aceea tóte scaunele țerii, varmegiile, magistratușurile și tóte tisturile deschilinită detorie vor avé, ca tótă fățaria și prilejul pribegirii din țară încât va fi cu puțință să se cionte, și să se împuțineze, și cu deschilinită luare de sémă să fie despre cei-ce cu purtarea sa în prepunere cade că dóră au gând ca să pribegéscă.

§. 7.

Dintre fățăriile pribegirii, sau a fugirii acésta au fost până acuma cea mai de frunte stare, adecă că n'au cu ce trăi. Pentru aceea dară tóte scaunele cele cărmuitoare, varmeghiile, magistraturile, domniile și tisturile locurilor detori sunt la tot omul ce vrea să lucre. tóte cărările, prin care traiul vieții și-l póte câștiga, fără stânjere, slobode să i-le țină, acela a-l mai ușura după starea și aședământul țerii, a-l înmulți și a-l adăuga prin aducerea înlăuntru, sau obicinuirea torsului inului, a cânepii, a lânii și a altora ca acelea, érá pe cei leneși și cu sila a-i face să lucre, și așa cu cuvióse prilejuri a-și câștiga hrana sa.

§. 8

De multe ori călătoriile încă ca o fățarie slujesc spre eșirea afară din țară, sau arată prilej spre a nu mai întórcerea înapoi, însă ca nu cumva cupre adecă sfātuirea despre lucrul acesta, acele delipsă că-

lătorii să se împedece, care cineva sau în trebile sale, sau pentru neguțatorie trebuie să le facă, slobod să lasă fiesce căruia în trebile sale precum în lăuntru în țară acar încătrău, așa și în țeri străine a călători, numai cât pentru ca de lipsă slobozenie la tisturile sale să se arete; cei ce se număra între ștatașul țerii, aceia ca să pótă merge în țară străină oblu dela curte trebuie să-și cêră slobozenie. Pruncilor domnilor mai nainte de a ajunge acea la vêrstă de douăzeci și opt de ani, slobozenia a mere în țară străină altmintrinea nu se dă, fără când așa mare pricină, sau ocă vor arêta, care și dela curte în loc să va lăsa precum apoi ajungând acea vestă, de acolo nu se vor opri. Țêranii, cari vreau a călători din țară afară, după cum or fi cu lăcașurile sale, slobozenia spre acea sau dela guvernăție sau dela varmegie să o cêră, așisderea și negustorii pentru călătoriile neguțetorilor aicia să-și scótă pașuș, și pentru acestea nici împiedecare, nici zăbavă nu trebuie făcută.

§. 9.

Fiesce care dintre ceialalți supuși, care pă hotărîtă vreme acar pentru ce altă trébă vreau a călători în țară străină, sau în vre-o țară de a nóstră ca aceea la care prin țeri străine pôte ajunge dicând așa: în Belgium, în țara Talienéscă, în Brizcovia, și în părțile șvăbesci ce să țin de Austria, acestora de lipsă le este, ca să se arete la tisturile sale, dară acelora spre acea precum nice spre mutare, fără scirea și voința varmegii a le da slobozenie slobodă nu va fi.

§. 10.

Tuturor nemeșilor și negustorilor, slobodă le este a călători in lăuntru prin țerile nóstre cele de moșie precum le va fi voia, ba încă și dintre ceia-

laltî țereni unuia ca acela, care în varmegia aceea, de care se ține vrea numai dintr'un loc într'altul a mere nu-i de lipsă ca pentru aceea dela tisturile sale să-și cêră slobozenie. Eră îndatăși cum vrea dintr'o varmegie într'alta, sau dintr'o țară într'alta a mere, trebuie, ca pentru slobozenia cea de lipsă, la tisturile sale să se arete. Eră încâtui mai încolea pentru mutarea slujbajilor dintr'un loc într'altul, pentru această de lipsă este, ca fiesce care de aceea să se ție, ce în rîndul acesta la anul 1785. August 21 de țile prin patenș sau poruncit.

§. 11.

Ucenici, adecă feciori care-s la meșteșuguri, care în țerile nòstre cele de moșie, din locuri strêine au venit în lăuntru, a puté mere érá îndêrèpt slobod va fi, însé așa, dacá prin cărțile sale cele de direptăți vor arêta, că ei sunt strêini; ba încă și acei ucenici, sau feciori dela meșteșuguri, care în țerile nòstre s'au născut, în ținuturile vecinilor nòstre țeri, a umbla dicênd așa a pribegi, slobozenie li se dá, numai cât de lipsă este, ca în cărțile sale cele de direptăți, acele ținuturi prin care vreau să-și croiască calea, totdeuna cu numele să se însemneze. Eră decumva ucenicii sau feciorii aceștia ar vrea să mêrgă în țară strêină, sau în Belgium, în Brizgovia cea de sus, în țara Tălienescă, sau în ținutul șvábesc ce se ține de Austria, acestora tisturile sale, sau deregătorii sêi, fără scirea varmegii slobozenie spre aceea nu le pòte da. Eră acelora care se socotesc să mêrgă în țeri strêine, de lipsă le este, ca să se arete la guvernăție, și deschilinită putere, sau avere pentru meșteșugurile sale să adevereze, despre care cu bună samă să se pótă aștepta, că ei pentru meșteșugurile sale cu hasnă vor călători.

§. 12.

Aceia aşadară, care spre călătorie între acelaş chip, precum sau arătat slobozenie aş cere sunt detori, ca să pótă arăta că ei acésta slobozenie cu adevărat au şi dobândit-o, de lipsă este, ca cu Paşuş se se gătéscă. Paşuşurile spre călătorie din ţară afară, dela guvernăţie, şi dela varmegie, érá din ţinutul unui verbunc întraltul, dela tistul cel mai mare, sau dacă acesta prea departe ar şedé, dela cel mai de aprópe tist, fără nici o plată se vor da.

§. 13.

Insé ca nu cumva prin negândita dare a paşuşurilor mai lezne prilej se se facă, cum meşterii cei buni, care după socotéla meşteşugurilor, sau a fabricilor, ڑerei pré sunt de lipsă, se pótă eşi din ڑeră, sau ca nu cumva întralt chip îndérept se trăiască cu paşuşurile, se poruncesce scaonelor celor ocârmuitoře, ca deschilinită grije se aibă când dau paşuşurile.

§. 14.

Fiind prepunere, că pe ómenii meşteri umblă se-i cheme şi se-i înşele a se duce afară, despre aceea, ca se nu pótă eşi, îndoită paza se se facă; Pentru aceea fieşte căruí érá mai ales negustorilor şi celor ce fabricăluesc adecă meşterilor, vęrtos li-sé porunceşte, ca decumva ar înţelege nişte chemări ca acestea, fără zăbavă ştire se facă despre aceea la guvernăţie.

§. 15.

Érá dacă s'ar întêmpla, precum se întêmpla câte odată, ca ei se trimită de afară la ڑehuri carte de chemare, atuncea dară mai marii ڑehului chemarea aceea încât va fi cu putinţă, a o ڑiné supt ascuns, érá cartea aceea de chemare în original precum ia, nimica alt ceva făcënd cu dęnsa, la varmegie, ca

de acia la gubernăție, érá dela guvernație la înălțata curte sê se trimită, a o da detori vor fi; unii ca aceia, care după datoria sa nu vor întârzia a face de știre despre trimiterea unora chemări ca acelea, aceia după prilejuri, și precum va fi hazna, care cu aceea au făcut țerii, rêsplătire vor lua, precum și aceia fôrte greu sê vor pedepsi, care știută fiind înainte lor chemarea acea strëină, despre aceea știre unde sê va cuvini n'ar face.

§. 16.

Că cu pașușurile cele tipărite (unde acestea sunt în obicei) tot traiul îndërăpt, adecă tot viclesugul înainte sê se pôte încunjura, de lipsă este a lua samă întâi ca pașușurile acelea totdeuna supt cheia ace-luia sê țină, care îi căpetenie și mai întâi purtătoriu de grije locului aceluia, în care să gătesc. A doua ca nice odată mai multe pașușuri iscălite și pece-tluite gata sê nu sê ție, fără numai tot pașușul nu-mai atuncea sê se iscălească, și sê se pecetluéscă, când trbue dat afară. A triia în tôte locurile sê sê ție protocolum cuvios despre aceste pașușuri.

§. 17.

Fiind că ucenicilor care-s de țera acésta, cartea cea de adeverință, care lipsă dela țehuri în loc de pașuș le slujește, de lipsă este, ca pentru viclesugul ce s'ar puté întêmpla, cu aceea mai însus numită grije sê sê ia aminte. Pentru aceea sê poruncește, întâi: Tipografilor supt pierderea meștesugului, ca aceste cărți de adeverință tipărite numai la mai marii țehurilor, érá nice decum chilinește lor ucenicilor sê nu le vênză, nice sê le dea; După aceea mai marii țehurilor datori sunt a felelui, precum că aceste cărți de adeverință nimăruia altuia nu sê vor da, fără numai acelora, care cu adevêrat se duc

afară. A doua tótă cartea cea de adeverință de lipsă este cu adevărat să se iscălescă prin mai marii țehului, dar întărirea ei dela magistrat trebuie dobândită. Tótă cartea cea de adeverință prin magistrat trebuie cu adevărat întărită fără nice o plată, dară numai atuncea după ce fereștile, sau locurile cele góle țehul li-au umplut, și mai marii țehului sau iscălit. A tria totdeauna de câte-ori să dau alte cărți nouă de adeverință, cele de de mult, trebuie culésă în lăuntru dela ucenici, și să se dea lă Cancelaria Magistratului. A patra tótă cartea cea de adeverință, pe care nu-i pusă chiar pecetea Magistratului, vicléna să se socotescă, pentru aceea ucenicul acela, care așa o carte va arêta, de va fi destoinic de cătănie, ca o ragruta acolo unde se va cuvini să se dea, érá de nu va fi destoinic de aceea, așa să lucre cu dênsul, ca cu un pribeag și fugătoriu.

§. 18.

După acésta mai în sus dată rânduéla, de lipsă este dară, că ori cine ar vré să călêtorescă din țară afară, sau fiind din rëndul slușbașilor, ar vré să mérgă dintr'o varmegie întralta, pașuș să-și ia în care pașuș țara, sau varmegia aceea, în care voește a merge, cu numele să fie însemnată; și așa de lipsă este, că și despre partea cătănimii, și despre partea Țerii, mai ales la marginile hotarului, cu deschilinită luare de samă să fie, și ori cine afară din țară sau din varmegia sa s'ar afla fără pașuș sau s'ar găsi trecând marginele hotarului, după ființa sa să se opréscă, și la scaunul său să se trimită, ca colo lucrul să se cerce, și întru o înțelegere despre partea cătănimii: după starea lucrurilor de prin prejur să se pedepsescă. Inse tot nu se înțeleg aicia locuitorii locurilor acelora, care cu stréine ținuturi sunt încungiurate, sau care sunt stăpâniri împreunate, și cu linia care s'au tras la margine sau deschilinit,

sau unde supușii nostri peste hotar dincolo in țară străină țin moșie, fiind că acolo amestecul la olaltă acuma despre o parte, acuma despre altă parte, lipsa traiului, și deprinderile la găzdușag fac că mersul încolo și încóce nice decum se nu se pótă ocoli. Așisderea nu-i de lipsă a cere pașuș dela aceia, care în trebile sale cele obicinuite dintro varmegie în ceialaltă aci trec.

§. 19.

Despre pribegire vine în prepunere aceia, care averile sale pe supt ascuns le trimit din țară afară, sau care fără cuviósă pricină mai îndelungă vreme sunt depărtați dela casele sale, sau umblă îngâlmăcîndu-se dintre o varmegie întralta, mai ales pe lângă marginile hotarului. Pentru aceia detóre sunt tóte scaunele cele ocârmuitóre, Deregătorii și Magistraturile cu deadinsul a lua samă, ca averile nimeruia pe supt ascuns afară dîn țară se nu se trimită, nice să se scótă afară. Ridicându-se despre acésta parte prepunere cu temei asupra căruiva, cu deadinsul trebuie cercat lucrul în ce stă, și luat sama ca nice averea mai încolea se nu se scótă nice cel ce o scóte se nu pótă fugi, éra despre o întâmplare ca acésta varmegia și prin varmegie Guvernăția îndatăș se se însciințeze; cel ce va face de scire despre averile cele scóse afară pe supt ascuns, după ce însciințarea lui se va adeveri, pentru răsplătire va lua a treia parte din averea aceea, care Fișcușul o va căpéta o înděrapt.

§. 20.

Dacă slușbașii, mai ales cei care nu-s aședați, sau dintre slujitorii căsii care-va, câte-va vreme or fi duși dela casă neștiindu-se oca pentru ce; Datorii vor fi aceia la care au fost în sălaș, sau la cari au slujit, sau vecini îndatăș a face știre la Magis-

trat, la tisturi, și la biraele locului, care detori vor fi a cerca și a ispiti pricina pentru ce sunt duși; și dacă se va adevəri că au fugit, a face rânduélă despre cei fugiți ca să se aducă înapoi.

Tísturile, sau deregătoriile acelea, care se vor afla ca încâtui pentru acésta grije și luare de samă, din voința lor au fost nebăgători de samă, să se dea în sus prin varmegie înaintea guvernății ca de acolo să se pedepsescă.

§. 21.

Unii ca aceia, care cu adevărat au pașușuri dela ale sale tisturi, dar totuș aprópe de margine umblă de colea colea îngâimăcindu-se, de lipsă este ca în locurile acelea, și prin Făgădae, unde țin sălaşele sale nópte să se întrebe prin Biraele și Jurații locului în ce umblă, ce călătorie, și ce gând au; Și dacă din vorbe, sau din alte semne s'ar prepune, că ei vreau pe supt ascuns a trece peste hotar, atuncia să se trimită la locul acela din care sunt, unde adevérindu-se că prepunerea despre dênșii în adevărată, așa să se pedepsescă, ca când ar fi fost chiar fugători.

§. 22.

Éră care peste opreliște și rânduielile ce sau făcut ar fugi, nemeșii, cei din cinul preotesc, și cei mai de cinste, de trei ori prin legiuita strigare, care pretutindenea să va trimite prin cărțile cele de uișaguri să se cheme îndērēpt, și din ziua aceea în care s'au făcut chemarea îndērēpt, să li-se pue pentru întórcerea un an înainte, cu acel adaus, că după trecerea vremii aceștia fișcușul după a sa detorie în alénul fugitului aceluia va lucra.

Așa trebuie strigați înapoi și aceia, care eșind cu slobozenie din țară afară, după ce vremea slobo-

zeniei au trecut, încă în șasă luni nu se vor înturna îndărăpt.

§. 23.

Éră încâtui pentru ceialalți de alt rënd de ómeni îndatăș cum se va înștiința fugirea unuia ca acesta, frățiile si vecinii aceluia îndatăș se se pue la întrebare, ca așa încât va fi cu puțință cei ce sunt la acésta părtași, calea încătrău sau dus fugitul, și locul la care trage se mérgă, se se pótă însciința, și aceia de va fi cu puțință, încă în hotar mai lesne se se pótă afla, și a se aduce înapoi.

§. 24.

Care va face știre despre vre un fugit, acela dela tot capul cinci florinți va cępăta răsplătire, éră care pe cel fugit adevérat il va aduce și îndărăpt chilin de întórcerea cheltuelei care au făcuto în rëndul aceia, dela tot capul 12 florinți va cępăta însé în țara Ardélului atunci, când cel ce au fugit îi dintre cei mai sërmani, răsplătirea acésta făcătorului de știre în doi florinți, éră celui ce au adus fugitul înapoi întrun galbin sau hotărít. Baniú !aceștia cu adevérat din averile fugătorului se trag, éră decumvá acela nar avé nice o avere, din Cămara cea împărătéscă va trebui se se plătéscă.

§. 25.

Dacă care va dintre cei fugiți cu vreme vine éră îndărăpt, despre unul ca acela frățiile, sau ceialalți locuitorii se facă de știre la tisturi, ca așa dela fuga de dóuë se se împedece. Pentru aceia se și oprește, ca nime chizaș se nu se pue pentru o frăție ca aceia, care fiind în slujbă în țară străină ar vré ca pe hotărítă vreme se se întórcă acasă.

§. 26.

Éră de cumva vre unul ca acela, care fără slobozenie sau dus și este în slujbă cătănășască străină, ar veni cu slobozenie îndărăpt, acela prin tistul acela, supt a cui stăpânire ar fi, îndatăș se se areșteluască.

§. 27.

Pedépsa fugirei, afară de aceia, că scade din numărul și Iușul țaranilor afară, în cuprinderea tuturor averilor acelora, cu care cel ce au fugit, în vremea fugirii sale ca cu ale sale au fost stăpân; ce iar rămâne lui sau ca moșie, sau întralt chip, aceia rămâne rudeniilor sale celor de aprópe după mijlocirea urmării rămășițelor. Ba încă și cuprinderea averilor acelora, care fugătoriul la vremea fugirii sale ca pe ale sale le-au stăpânit, numai atuncia are loc, când cei ce au fugit nau prunci. Éră dacă cel ce au fugit au lăsat după el prunci, atuncia averile părintești ca o moșie ce au rămas pe ei, lor se li-se lasă. Aceia ce nau nice o avere, după ce se vor aduce înapoi, sau se vor prinde, pe trei ani se se pue la lucru în robie.

§. 28.

Desupt acésta pedépsă a fugirii es afară: Intâi cei tineri, care mai nainte de a ajunge vârsta de douêzeci de ani fugind, cu vreme de măganul lor se întorc îndêrêpt. A doua cei ce depărtarea și îndelungată străinarea lor cu cuvióse pricini, precum sunt: beteșugul fără de veste și alte grele împedcări iproci de ajuns o vor puté-o îndirepta; Unii ca aceștia de tótă pedépsa sunt curățiți.

Éră care a treia din negândire și din nepricepere ar eși din țară afară și după aceea la vremea care s'au hotărît în altreilea, și al 25 de paragraf ar întórce înapoi, acela cu mai puține zile de areșt

să se canonéscă. Și nu numai cei ce au fugit sunt detori cu acésta pedépsă a faptelor sale, ci și toți aceia, care sau prin arătarea privilegiului, sau prin întârzierea împedecărei, cu care erau datori, sau făcut părtași. Fără îndoieală mai mare îi atuncia smin-téla, când un tist, sau un mai mare purtătoriu de grije îi amestecat în fugire decât cându-i un sluj-baș, pentru aceea și pedépsă după acăsta potrivă trebue să fie.

§. 29.

Un diregătoriu sau un mai mare purtătoriu de grije al obștii, de să va adeveri că au fost cu ajutoriu celui ce au fugit, în trei sute de florinți să se pedepsăscă. Dacă cel ce s'au aflat în vina acésta nu va avé atâta avere, ca aeest birșag de bani să-l pótă plăti, în șasă luni la lucru în robie să se pedepsăscă. Tisturile acelea, care ne înțelegându-se după rânduéla cea mai din sus cu tisturile varmegiei dau slușbașilor slolobozenie a puté eși din țară afară, așa se vor socoti, și așa se vor și pedepsi, toema ca când celor fugiți spre ajutoriu le-ar fi fost.

§. 30.

De să va adeveri despre vre un diregătoriu, sau despre cei ce sunt căpeteniile óstelor, ca ei nu și-au împlinit diregătoria lor, care întru acésta poruncă pentru împedecarea pribegirii, și aducerea înapoi acelor fugiți, înainte li-sau pususă, aceștia pentru ne luarea ăminte, de tot pribégul ce au fugit în țară streină o sută cinzeci de florinți or plăti, sau ne avënd din ce plăti, după prilejul întêmplărilor acestora, la varmegie cu arest să se pedepsăscă.

§. 31.

Dacă să va descoperi pe care-va dintră supuși că el acar în ce chip iau stat în ajutoriu celuia ce

au fugit în țară străină, acela un an de zile se se pue în robie la lucru. Era despre care s'ar adeveri că el au știut pe altul că are gând se fugă, și cumva mai îndelung și așa cu prepunere sau înstrăinat, sau au știut de întorcerea pe supt ascuns acasă ace-luia ce au fugit, și despre aceste nice o știre la tisturile locului n'au făcut, unul ca acela precum or fi și privilegiurile din afară, în șasă săptămâni, sau șasă luni cu munca lucrului în robie se se pe-depsescă.

§. 32.

Slobod va fi fiește căruia ași duce cu sine în țară străină, sau în Belgium, în țara Telienescă, în Brizcovia și în ținuturile Sșvabilor a Austrii, un celed ca acela, care în țară în lăuntru sau născut, fie bătăr acela îmbrăcat înliberie sau fără liberie, numai cât despre aceia mai nainte de au făcut știre. Dară de cumva drumariul pe un celed ca acesta în călătoria sa îl va slobođi din slujba lui afară, sau îl va lăpăda, și acesta ar căpăta prilej de a fugire, trei sute de florinți se fie chitilén a plăti pentru dên-sul. Inse detoria acesta a domnilor ca se feleluescă pentru celezii sei, la acele întemplări nu se pôte întinde, despre care ei mai nainte a sci nimica n'au putut.

§. 33.

Intemplându-se fugării, încă dóră în cel mai de frunte Oraș sau Metropolie cărui-va ținut, atuncia căutarea aceștia în Guvernie rađemă era la Orașele celelalte, și prin sate Barmegia trebuie se cerce și se caute, inse totuș judecata despre acesta mai nainte de a se isprăvi, pentru întărirea, la Guvernie și de acia la înălțata curte se se trimită.

II.

Despre verbuncul străin.

§. 34.

Verbuncurile străine înlăuntru în țările noastre, batăr acar în ce chip s'ar întempla acelea, se opresc. Cei ce ar umbla în tréba acésta, așa se se socotéscă ca niște Verbuncași vicleni, și cei ce ar pricepe despre aceștia ceva, tisturilor de stire se făcă, întralta mintrinea așa se va pedepsi, ca când pe aceia ei ar fi ascuns, și după cum or fi prilejurile, mai ușóre așa pe un an, sau pe mai mulți, la lucru în robie se va judeca.

§. 35.

Éră care va face tisturilor de scire despre vreun verbuncaș viclén, care l'ar fi simțit, sau pe unul ca acela aflândul îl va prinde, acela fără nici o deschilinire fie acar cătană, acar țáran, ne spunându-se afară cine au fost, o sută de galbeni căpătă resplátire.

§. 36

Un verbuncaș viclén ca acela prindându-se; fără deschilinirea feței și a statului sau și a locului căruia, ar fi supus, și nebăgând samă la aceea, că el sau areșteluit dóră la careva scaun de judecată a țării, se se trimită la cel mai de aprópe regimént, ca lucrul acólea se se cerce, și să se judece. Regiméntul îndatăș să făcă scire la general comandă, care apoi gubernăția despre acea o va însciința. Batăr că cătanelor și fără acésta li sau poruncit, cum trebuie a lucra cu un vinovat ca acela, și cu pedépsa lui. Dară arétarea aci despre acea înscri-sóre și mai mult va ajuta spre împedecarea unora ca acelea.

§. 37.

Asupra verbuncaşului viclén, acar strein, acar fiul patrii să fie, așa asupra unuia ca asupra celuia lalt, după articuluşurile cătănesci, aci în loc minten să se pue lege, și vinovatul după vinovăția sa, care cu legea îi se va arêta, la hotarele țării lângă cale să se spênzure, lângă acêsta și a streinului averi, ca și a țêranului așa să se cuprindă. Eară fiindcă acêsta cuprindere a averilor pentru cei streini numai atâta slugesce, încât sunt celea ce să află la el când se prinde, érá la fii țeri să înțelege tot cu ce au biruit când sau prinsuse, de unde trăgênd afară cheltuiala ce s'au făcut la cela ce l'au dat afară întru rêsplătire, și ori ce sau cheltuit pe prinsórea lui, pe ținerea pe proțesuş, și pe sêvêrșirea lui, acelelalte rêmên pe fișcuș.

§. 38.

La pedépsa ce cade asupra verbuncaşilor celor vicleni nu întră nici o deschilinire, că dóră cei ce sau vervêluit prin țêrilē nóstre, au fost fii țerii, sau din alte țeri streine; Érá decumva s'ar ivi înainte sau dintr'o parte sau dintraltă parte lucruri deprin prejur ca acelea, care în judecata ce după rânduiala legii cei de pripă (stat recht) ar pune înpiedecare, atuncia dară ca judecata mai oblu și mai bine să póte vedé, lucrul după obiceiii, însé în scurt proces să se ia.

§. 39.

Cei ce întru acêsta sunt mijlocitori, și lucrători acar în ce formă într'un chip cu verbuncaşii cei vicleni să se pedepsescă.

§. 40.

Cei ce slobod pe sine a-se amăgi de vurbuncurile cele străine ca cu sciință să primescă slujbă

streina cătănășescă, de vor fi născuți fii țerii sau de sau asămēnat ședēnd în Țece ani prin țerile nōstre, fiilor țerii, la vreme de pace așa, ca nisce fugători se se socotescă, și cu acea din preună, după cum arată al 17 paragrafașa se se pedepsescă; Țră în vreme de rāsmiriță amēndoi, primind slușbă la protivnicul, cu acea pedepsă se se pedepsescă, care sau rēnduit pentru vēndărea țerii.

III.

Despre amăgirile cele viclene.

§. 41.

Supt acēstă numire a amăgirii se înțelege: desmintirea, și scōterea din fire afară în tot felul de ómeni meșteri, sau a altor locuitori, ca se descalece cu ședutul în țară streină. Că înșelăciunile la slușba cătănescă streină, acar în ce chip să vor întēmpla, așa, ca verbuncurile streine, se pedepsesc. Pentru ocolirea acestor amăgiri ale supușilor nostri, de lipsă este ca tisturile pretutindena cu deschilinită luare de samă se ispitescă și se urmeze după acele iscóde, adecă după acei trimiși, căroră adecă ducerea supușilor țerani din țară, sau amăgirea spre pornirea aceea s'au încredințat. In câte fețe au obicinuit a cești amăgitori a-se schimba pe sine, acelea mai multe sunt, decăt a putea arēta; Semnele din care se se cunóscă, afară de aceea, căs tainuitori și fără de cuviósă oca de cólea colé pribeji. Țră fiind că între celelalte îmbrăcăminte, vréu și supt haine popesci a-se ascunde; pentru aceea, datori sunt toți preoții cei din clerul din afară strein, care adecă nor fi de valfvă mai mare, cu carte de adeverință despre slobozenie dela vlădicii sēi, Țră călugērii dela mai marii mănăstirilor, se se indirepteze pe sine, sau de nu alta, batēr hotărât oca călătorii sale se o arete.

§. 42.

Afară de acea deschilinită despre acésta luare de samă a politicescului stat, a magistratuşurilor, şi a tuturor tisturilor locurilor, se poruncesce mai în cólea fiesce căruia, ca de niscari amăgitori şi amăgiri ca acestea nu numai cu bun prilej se se pădéscă, şi încă decumva despre o iscódă, sau trimis ca acésta ar simţi ceva, despre acea îndatâş de scire se facă. Pentru facerea de scire despre un trimis ca acela 100 de florini, érá pentru prinderea şi aducerea înainte a aceluia, 200 de floreni rêsplătire se dau.

§. 43.

Trimişii aceştia prinđându-se, îndatâş la cel mai de aprópe scaun de perire, spre cercarea vino-văşii şi a mişlocirilor de prin prejur, se se trimită şi după ce despre unul ca acesta sau facut scire la gubernie, prin acésta şi înălţata curte se se însciinfeze. Pedépsa unui trimis ca acela, acăruia vino-véşie va descoperi, îi lucru de dece ani în robie, întru care acesta se va socóti prilej de a mai îngreuia pedépsa, dacă acuma sau trimis prin tr'énsul ţerani din ţară afară.

§. 44.

Cei ce s'au înţeles cu trimisul despre acea; ca supt ascuns săş părăsescă ţara, după al 31 de paragraf se se pedepsescă.

§. 45.

Avënd acésta oprelisce fugirea, sau eşirea afară din ţară, lucrul din sine arată, că streinilor nu li slobod a duce pe careva din fii ţeri cu sine afară din ţară în chip de slugă. Érá când nescari domni de mai mare vălvă, streini între nescari întêmplari

ar sosi la privilegiuri ca acelea, ca fără slugă dintre fii țerii se nu pótă porni pe cale, atuncea dela tisturile locurilor, unde sunt, așa se va da slobozenie ca pe nisce celezi ca aceștia cu sine sei pótă duce afară, dacă adecă acei domni streini cunoscuți fiind, or pune chizeși sau în loc de chizeși trei sute de floreni până atuncea chizășie, pă când că acei slujitori fii țeri înapoi îi vor trimite, cu care carte înapoi la hotare, și acar unde despre acésta se vor întreba, se se derepteze. Despre lucrul acesta bine trebuie luat sama, și decumva s'ar adeveri despre acestea, că ei v'run fiu al țeri au vrut al duce cu sine fără slobozenie în chip de slugă, pentru tot capul trei sute de floreni se se globéscă.

IV.

Despre răpirea supușilor țereni cu sila.

Ș. 46.

Mai nu e cu puțință, ca óre cineva în lăuntru în țară, cu sila se se pótă lua, și se se pótă duce din țară afară, decumva numai varmegiile și tisturile în lăuntru în țară. Eră cătănimea, și poliția pála margini n'ar avea nici o grijă. Eră decumva cineva șar pune capul pe aceea, ca prin țerile nóstre se răpéscă a-l duce cu sine cu sila pre vr'un om, cu unul ca acela, aflându-l în faptă, așa trebuie a lucra după rânduiala legii cătănesci, care în loc se face (Stand recht) precum cu verbuncașii cei streini; Eră înălțata curte despre aceea se se însciințeze. Mai obicinuite pilde sunt acele, că călătorind supuși fii țării în țară streină, se prind cu sila, și mai ales se silese spre slujbă cătănescă. Aceste întêmplări ca mai înainte se se pótă ocoli, de lipsă este, ca acelor ómeni, care spre slujba cătănășéscă is destoinici, fără de grea, și cuviósă pricină se nu li se dea

ar sosi la privilegiuri ca acelea, ca fără slugă dintre fii țerii se nu pótă porni pe cale, atuncea dela tisturile locurilor, unde sunt, așa se va da slobozenie ca pe nisce celezi ca aceștia cu sine sei pótă duce afară, dacă adecă acei domni streini cunoscuți fiind, or pune chizeși sau în loc de chizeși trei sute de floreni până atuncea chizășie, pă când că acei slujitori fii țeri înapoi îi vor trimite, cu care carte înapoi la hotare, și acar unde despre acésta se vor întreba, se se derepteze. Despre lucrul acesta bine trebuie luat sama, și decumva s'ar adeveri despre acestea, că ei v'run fiu al țeri au vrut al duce cu sine fără slobozenie în chip de slugă, pentru tot capul trei sute de floreni se se globescă.

IV.

Despre răpirea supușilor țereni cu sila.

§. 46.

Mai nu e cu putință, ca óre cineva în lăuntru în țară, cu sila se se pótă lua, și se se pótă duce din țară afară, decumva numai varmegiile și tisturile în lăuntru în țară. Eră cătănimea, și poliția păla margini n'ar avea nici o grijă. Eră decumva cineva șar pune capul pe aceea, ca prin țerile nóstre se răpescă a-l duce cu sine cu sila pre vr'un om, cu unul ca acela, aflându-l în faptă, așa trebuie a lucra după rânduiala legii cătănesci, care în loc se face (Stand recht) precum cu verbuncașii cei streini; Eră înălțata curte despre aceea se se însciințeze. Mai obicinuite pilde sunt acele, că călătorind supuși fii țării în țară streină, se prind cu sila, și mai ales se silesc spre slujbă cătănescă. Aceste întemplări ca mai înainte se se pótă ocoli, de lipsă este, ca acelor ómeni, care spre slujba cătănașescă is destoinici, fără de grea, și cuviósă pricină se nu li se dea

slobozenie a trece din hotarele țării afară, érá la marginile acelea, unde póte fi temere, ba nu cumva să se prinză la cătane, nime nici cu pașuș să nu trecă.

§. 47.

Érá ca țara peste tot să se pótă încredința, sau învinge despre folosul acestor ale nóstre rëndueli, și în cât va fi cu puțință lipsele și zmintelele acele de prin locuri, care stau în calea vârtutei acelora, să le pótă afla, de lipsă este, ca despre privilegiu, sau cei ce acar în ce chip au fugit, sau sau îns^treinat din țară, în tot anul din tot orașul la varmegie și de ci la guvernație, érá dela guvernație să se trimită în sus tabele care așa să vor întocmi, precum din aceste formulare care, la sfârșitul acestei rëndueli ai nóstre despre acestea s'au adăugat.

Modrul, cum trebuie acele tabele înainte, prin pildele care sunt în formular luminat se arată, numai cât aceste următoare puțințele însemnări tot mai mult le desvólbe.

La numărul I. în tabelele, care le vor da solgobiraele, toți cei ce au trecut de șapte ani în sus de vârstă în față să se însemneze, și lângă fiesce care, unde să sci pricina cea adevărată, aceea, érá unde numai din ceva fundament să prepune pricina, sau oca, pricina aceea ce sau prepus să se însemneze. Când nice o ocă nu stă de față, numai atâta să se însemneze : că ocă nu se scie.

La numărul II. Varmegiile, tabelele solgobiraelor le pun lângă ale lor, fac suma depeste tot locul, și între pricini sau aceea pun, ce din însemnăturile solgobiraălor ca o urmare de obste să póte culege, sau ce or trebui și din a sa sciință să împlinescă.

La numărul III. Intracelaș chip în tabelele guvernațiilor țărilor, lângă care trebuie pusă tabelele

varmegiilor, sumele varmegiilor trebuie însemnate, pricinile cu lipsele acelea, care în ținutul unii, sau altei deregătorii mai multe fugiri sau pribegiri pricinuesc, se se arete înainte cărții împărătesci. Datam în cetatea noastră a Băciului Aprile două zile, Anul 1787. Dela împărăția noastră cea Rēmnenescă al douăzeci și doi, érá delá a țerilor celor ce moșie al septele an.

Iosif c. m. s.   grof Karol Palfi c. m. s.

Alecsandru Pastori c. m. s.

Iosif al doilea

cu mila lui Dumneșeu ales al romanilor, împărat pururea august, craiul apostolicesc al Germanii, Ungarii, Bohemii, Dalmației, Croației, și Slavonii, archipovățuitorul Austrii, iproci.

Cinstiților și de bun ném iproci! De vreme ce binele supușilor nostri celor credincioși pravoslavniți de legea grecescă poftesce delá noi, ca în rândul împuținării sərbătorilor aceiași, împărătescă și părintescă purtare de grije se avem cătră dînșii, carea și cătră cei neuniți o am arătat, și vouă crăescului nostru guvernium prin preainaltul în 7 zile August anul 1786 supt numărul 8861 dat rescriptum al nostru cunoscută a vi-o face neam milostivit, și pentru acéstasi pricină și pentru ca încât e cu puțință, întrú tótă aceiași rēnduială se se ție între uniți, și între neuniți, fórte de lipsă este, ca sərbătorile care noi pentru biserica neunită a rēsăritului le-am aședat acelea, și pravoslavnicii de legea grecescă se le ție: (afară de aceea ce pentru fiește care ném de osăbi sau fost dat, adecă: a S. Sava archiepiscopul, a S. Sfințitul Con-

stantin și Elena, și a S. Paraschevei) drept aceea spre plinirea acestora milostivesce rânduim, ca de acum înainte, și numiții pravoslavnici de legea grecăscă numai acelea sărbători să le ție, care aici urmază, adecă :

In luna lui Ianuarie.

1. In ziua 1-a. Tăerea împrejur a domnului nostru Iisus Christos.
2. În ziua a 6-a. Botezul Domnului nostru Iisus Christos.
3. In ziua a 30-a. Trei sfinți archierei, Vasile Grigorie și Ioan Zlatoust.

In luna lui Februarie.

4. In ziua a 2-a. Stretenia, adecă întimpinarea domnului nostru Iisus Christos.

In luna lui Martie.

5. In ziua a 25-a. Bunavestire a Născătoarei de Dumneșeu.

In luna lui Aprile.

6. In ziua a 23-a. Sfântul Mucenic George.

In luna lui Iunie.

7. In ziua a 24-a. Nașterea sfântului Ioan Botezătoriu.
8. In ziua a 29-a. S. S. și întru tot lăudații apostoli Petru și Pavel.

In luna lui Iulie.

7. In ziua a 20-a. Sfântul proroc Ilie.

In luna lui August.

10. In ziua a 6-a. Schimbarea la față a domnului nostru Iisus Christos.

11. În ziua a 15-a. Adormirea preas. născătoarei de Dumnezeu.

12. În ziua a 29-a. Tăcerea capului sf. Ioan Botezătorul.

In luna lui Septembrie.

13. În ziua a 8-a. Nașterea S. Născătoarei de Dumnezeu.

14. În ziua a 14-a. Înălțarea Sfintei Cruci.

In luna lui Octombrie.

15. În ziua a 26-a. Sfântul marele mucenic Dimitrie.

In luna lui Noiembrie.

16. În ziua a 8-a. Soborul sfinților îngeri Michael și Gavriil.

17. În ziua a 21-a. Intrarea în biserică a preasfintei Născătoarei de Dumnezeu.

In luna lui Decembrie.

18. În ziua a 6-a. Cel dintru sfinți părintele nostru Nicolae.

19. În ziua a 25-a. Nașterea Domnului nostru Iisus Christos.

20. În ziua a 26-a. Soborul preas. Născătoarei de Dumnezeu.

21. În ziua a 27-a. Sfântul întâiul Mucenic și archidiacon Stefan.

Lângă aceștia.

22. Vinerea mare din săptămâna patimilor.

23. A doua zi de Paști.

24. A treia zi de Paști.

25. Înălțarea Domnului nostru Iisus Christos.

26. A doua zi de Rusalii.

Dintru care chiar se înțelege cumcă toate sărbătorile care aici nu sunt însemnate, trebuie să se socotescă a fi deslegate, și scăđute.

Insă după rînduiala, carea prin înaltul răsceipt al nostru din 7 August o am arêtat, și acum poruncim ca sărbătorile și cele legate, și cele deslegate, totdeuna cu împărătescul nostru nume preoții (în biserică) să le vestescă norodului. Și acêstă preaînaltă a noastră rînduială tuturor judecătorilor, și deregătorilor locurilor să li se facă în scire, dânduli-se înainte, cum că bună grije să aibă, ca sărbătorile care pentru pravoslavnicii cei de legea grecescă le-am întărit, și le-am aședat a se ținea să se vestescă a fi legate: eră celalalte se se vestescă deslegate întru acesta chip cum întru cele deslegate fără de împedecare fiește carele se-și pôtă lucra lucrurile sale. Eră decumva undeva acêstă preaînaltă a noastră poruncă nu s'ar țină atunci episcopilor locurilor, sau de va fi lipsă și deregătorilor celor mai mari să se facă înscînțare.

Așișderea și acêstă poruncim, ca preoții cei pravoslavnici de legea grecescă se nu se îndestuleze numai cât cu gura au vestit norodului serbătorile cele deslegate, ci și ei însuși întru acele ڃile lucrând la câmp, și la alte trebi se dea pildă bună; Așișderea mai marii locurilor prin semne dinafară, precum sunt slobozirea tîrgurilor întru aceste ڃile, deschiderea boltelor, și oprirea jocurilor (unde numai în serbători se păđia acestea) să se sirguescă deplin a arăta, cum că aceste serbători sunt deslegate.

Așișderea vor putea și pravoslavnicii de legea grecescă de aci înainte a ținea serbătorile sfinților întru a căroră cinste ar fi vr'o biserică sântită (adecă hramul). Iară năđajduim cum de aici înainte și arhieriei cei pravoslavnici de legea grecescă nu vor

sfinți vre-o biserică, nici vor alege hramul întru cinstea vre-unui sfânt ca acela, a cărui serbătoare au sau deslegat, sau nici odată n'au fost legată. Drept aceea pentru mai mare încredințare și episcopii cei pravoslavnici de legea grecescă, datori vor fi în sfârșitul fiește cărui an, a trimite vouă catastihul bisericilor care preste an le-au sfințit.

Acéstă împărătescă a noastră rînduială vouă crăescului nostru guvernium cu o poruncă ca acésta vi se face de scire, ca spre plinirea ei tóte cele ce sunt de lipsă deplin despre tóte părțile să rînduiți și așa să aședăți lucrul, ca împuținarea sêrbătorilor la uniți si la neuniți tot întru aceeași vreme să se începă. Dat în Viena 1 Ianuarie 1787.

Iosif m. p.

Carol grof Palfi m. p.

Alecsandru Pastori m. p.

3083. 1788.

Cuprinderea,

Acelor meșteșuguri, și mai nainte purtări de grije, care doftorul varmegii Iaurinului Budélco pentru curățirea și întórcere spre hrană a bucatelor celor ne curate, și stricătoare de sănătate spre partea locului aceľuia au aflat, și au dat afară.

Intâiu. Bucatele cares cu osigă, cu neghină, sau cu tăciune, de aceste bine trebuie curățite.

A doua. Casnicul mai nainte de a vrea a duce la móră acel feliu de bucate, bine să le uște într'un cuptoriu de pită; că prin acea mare parte a stricăciunei pier. Și acésta fără nice o împedecare să póte face atuncia, când pita cóptă se scóte din cuptoriu afară, și cuptoriul cel de pită îi bine cald. Inse pitarii, cari voesc mai multe bucate

a usca decât deschiliniții casnici, pot a întorce spre uscarea bucatelor sale acelea îndemănări care le-au gătit spre uscarea Slaturilor.

A treia. De aceea bucatele acestea trebuie a se măcina după obicei, și tărățele alese prin seculuțel cel de sită.

A patra. Mai cu samă aluatul bine trebuie să dospescă, prin care pita nu numai va fi ușoră și bună ci și totă stricăciósa putere pierde: spre care sfirșit din cel mai uscat și mai bun grâu fórte acru aluat trebuie gătit și tare sărat ca aluatul seshi capete adeveratul și al seu puternic miros, din acéstă dospitură nu numai că trebuie a mesteca în aluatul cel de pită mai mult de câtu-i obicei, și încă fórte de folos va fi a pune la frământat doi pumni de leșie închegată (care se dice potașe) sau neavând de acésta vr'o câteva linguri de rënd de vinars.

A cincia. Aluatul să se lase optspredece césuri să dospiască, și până va dospi să se țină în mai mare căldură.

A șesa. Din aluat mai mici pite trebuie făcute decât s'au obicinuit a se face.

A șeptea. Cuptoriul din tâiaș de dată nu trebuie tare încălđit ca cója pitei deodată să nu se învêtoșeze, și pita mai lung să se lase în cuptoriu decât altfelu de pită.

Fîind că pânea care după acéstă învățatură sau gătit, și mai vêrtos care îi din sêcară crescută, tot mai grea va fi la mistuit, decât altă pâne bună, pentru aceea, ca aceea grea mistuire să se pótă ocoli, casnicul acestea încă aici următóre învățaturi va avé a le păđi.

Intâiu. Din pânea acésta odată nu mult trebuie a mânca.

A doua. Caș sau slănină cu pâne de acesta nu trebuie a mânca.

A treia. In celelalte pădituri care se gătesc cu verdețuri și cu legumi de grădină, adecă cu chimin, cu cėpă, cu hirén sau cu diresuri mai mult trebuie pus și din verdețuri, și din legumile de gradină și și din dirisuri

Mai pe urmă. Pentru încunjurarea acelor întēplări care ar putea isvori din mâncarea pânii cei stricăcióse, sē se poruncescă sub grea pedėpsă morarilor, ca nice un feliu de bucate sau grăunțe, sē nu macine de nu vor fi bine curate, și uscate

Adevērat este,

cumcă până acuma, tóte faptele cele vitejesci a cătanelor celor cari sunt în tótă viața sa cu slujba cătării legați, ori de câte ori s'au dovedit, și s'a adevērit acēsta vitejie în fața comandirtului, adecă înaintea povățuitoriului celui mare de ostași, cu bani au fost resplătită, din care toți purtătorii de vitejie altă nimica nu câștiga fără numai o rēsșățare, și o dobândă, sau un folos fórte în grabă trecător, și apoi nici numelui seu pentru faptele sale cele vitejesci nu putē lăsa după sine o pomenire vecinică, și nici pe soțiile sale cele cătănesci nu le putea deștepta spre îndrăsnělă și spre rēvna faptel r, și lucrurilor celor de vitejie.

Drept aceea au hotărít chesaro-crăescă și apostolicescă, mărirea, ca de acum înainte tóte și deosebi faptele și lucrurile cele vitejesci a cătanelor celor ce se ostesc, cu un semn de cínste, vėdător și remăitor, care totdeuna va dovedi vitejia vitézului și în veci nu va fi uitată sē se dăruiască, cu care semn de cin-

ste fiind ei căsătoriți și vrînd ei să se învrednicescă și fi lor de acésta neuitată pomenire îi pot îndemna și deștepta spre slujba stării cei de obște.

Acest semn de cinste sau monetă și folosul acela, în care este cuprinsă mila cea împătească, vor putea căpăta nu numai cătanele de rînd și tisturile cele mai mici din țara acésta, ci și cătanele și tisturile cele mai mici, care nu sunt din țara acésta.

Semnul cel de cinste care chiar pentru vrednicia acésta s'au făcut este de două feliiuri: de aur și de argint, și s'au trimis la generalii cei mai mari peste oștile cele ce se oștesc, ca să le împartă atunce cătanelor celor viteji, când se vor purta întru asemănare următoarelor punctumuri

Fieștecine care va dobîndi acésta monetă, are slobozenie și în slujbă și afară de slujbă de față a o purta, și va căpăta încă și o adăugare de bani pe lângă plata sa cea de tóte zile, care au rînduit-o și au învoit preînălțata împărăție pentru aceia, cari se vor numi și se vor afla vrednici de a căpăta semnul cel de cinste și de vitejie.

Voia împărătescii mării cum trebuie pășit peste tot în rîndul semnului celui de cinste de aicea urméză :

1. Semnul acesta sau moneta, care este dela turma ostașilor pe sama tisturilor celor mai mici, și peséma cătanelor celor de rînd rînduit, nu este un ordin (adecă semne ce s'au obicinuit a se da diregătorilor țerii pentru ostenelele cele orășenesci) ci este un dar pentru lucru cel de vitejie, și un semn de cinste și vędător pentru ceia, care se arată cu pildă și cu faptă de vitejie în rėsboiu.

2. Semnul cel de cinste sau moneta o póte fi esce care cine se află în slujba chesaro-crăescă că-

pêta începând dela strajamester în jos, fie el pedestraş, călăreţ, pontoner, iager, pioner, măcar şi slugă de tunuri de-şi va arêta osebită vrednicie.

3. Precum se va da cu deschilinire la cei străini, care slujesc la turma ce se ostesce semnul cel de cinste, așa se va da şi supuşilor celor cari aceea s'au născut, şi sunt cătane.

4. Care va face însuşi cu faţa sa vitejie osebit nu din nebulie sau pentru furtişag, ci ca să scôtă şi mântuască pe tisturile sale sau pe soţii sei, cari vor sta înaintea vrăşmaşului pentru împlinirea slujbei sale şi pentru folosul cel de obşte, din primejdia vrăşmaşului cu vitejia sa şi va apăra visteria împărătescă, dovedită acea vitejie cu mărturii vrednice de cređut, vor dobândi moneta sau semnul de cinste.

5. Semnul cel de cinste sau moneta nu se pôte da la întreg şvadronul, sau la întrégă compania, şi la toţi volentiri, cari ar sta, şi bine s'ar purta supt povăţuirea unui tist da, şi cinsti, şi numai la aceea cari de osebi cu faţa sa au făcut o vitejie, pentru-că numai pentru aceea este gătit semnul acesta şi ei înşii numai se pot învrednici de dînsul.

6. Moneta cea de argint sau semnul cel de cinste se va da la aceia, cari vor face lucruri de vitejie mai mici, érá la aceia care vor face vitejii fórte vestite, cea de aur, pentru aceea pôte şi o cătană de rënd o monetă de aur, érá un tist mai mic adecă un caplar, sau strajamester monetă de argint dobândi; Şi de va face de iznov cătana aceea, care ar fi căpétat moneta de argint la altă întêmplare éráşi vre-o vitejie vrednică de laudă, atunci dând el moneda de argint înderăpt pôte căpéta o monetă de aur; Şi apoi după acésta unul ca acesta care va avé o monetă de aur, şi va face şi de al

va trece dela pedestrie la călărie, sau dela călărie la pedestrie la mână se o capete.

11. Intêmplându-se ca se se facă unul ca acela care au câștigat semn de cinste, un tist mai mare, trebuie să ție și atuncea moneta cea dobândită, și să capete adăugarea cea de bani cătră porția sa cea obicinuită.

12. Și de va veni vre-unul din aceia, cari au semn de cinste în șpital, sau se va duce cu slobozenie la casa sa, nici decum întru amândouă întêmplările plata cea adăugată cu semnul cel de cinste nu se va opri, și cele rânduite fiind în șpital va avé.

13. Érá de va fi primit un om cu semn de cinste în casa invalidilor, adecă în casa cătanelor celor neputincioși, va căpăta el lângă hrana sa, încă și o jumătate de porție adecă plata întrégă.

14. Érá de se va însenătoșa un om ca acesta așa, cât se póta eși de acolo, și se póta slují ca mai nainte, atuncea éráși: până nu va intra și de al doilea la casa invalidilor, și el capătă acolo rînduită hrană, lângă porția sa cea obicinuită va căpăta și bani cei de cinste adăugați.

15. Dela aceia éráși, cari ar avé acésta monetă, și ar cădea întru o vinovăție mare pentru faptele lor cele rele, și apoi dela judecată ar fi osândiți spre pedépsă, trebuie luat semnul cel de cinste, și așa apoi perd și bunătatea cealaltă a acestui semn.

16. Măcar cine de va vinde, au va perde-o în joc de cărți, sau cu alt modru acésta monetă, va rămâné în pagubă, și va perde și celelalte cu dēnsa primite folosuri.

17. Dovedind unul dintre cei cu monetă, cum că i-au furatu-o, sau peste vrerea lui au perduto, el, atunci va căpăta altă monetă sau semn de cinste.

18. Acésta monetă, după mórtea unui căsătorit rămâne la muierea, sau copii lui; Érá după mórtea unui neínsurat, trebuie luat, și generariului celui mare în mână adusă.

19. Și eșind țeranii nostri din slușba cătăanii pentru voea economii adecă găzdășagului celui de sub porție; Și cei străini după făcută între părțile cele ce se oștesc legătura, sau a bătăi sfērșit, lăsând regimentul, patalionul, sau corpușul său, sēmnu cel de cinste, care l'au dobândit prin bună purtare și vitejia sa, ca o bunătatea sa cu sine îl pot duce; Érá porția cea adăugată în ziua aceea, în care va primi porția cea cătănescă mai pe urmă, va înceta, și va scade de tot.

20. Érá de vor fi cătanele acelea care au eșit la economia de sub porție, vėduvi, și fără copii, sau necăsătoriți, și vor muri fără copii, atuncea semnele cele de cinste, după mórtea lor trebuie să le ea comendașu regimentului, batalionului sau a corpușului supt care vor fi slujit, înderept, și să le trimetă la generalii cei mari; Și ce să atinge de cătanele cele străine, fie ei și neínsurați, sēmnu cel de cinste, și afară din țeră îl pot duce cu sine.

3706. 1788.

Seriere de prin prejur

a unui pontonir, adecă cătană prost de luntri, carele în luna acésta, la 24 de zile desdiminėtă la un cias după mēdă nópte dela Maroșporto au fugit.

Vențel Iaborsci cătană prost luntraș din Presburg din țara unгурescă născut, bėtrân de 23 de ani, necăsătorit, de legea catolică, fără meșteșug, nalt de 5 șuhi, 4 pālmi, și de două trăsuri, la ochi,

și sprâncene plaviș, la obraz lunguliu, în ochiul cel drept au căpătat la o întâmplare un semn; Au dus cu sine dintre hainele Mundirului:

- 1 pălărie corsicană.
- 1 păreche de nădragi de postav.
- 1 păreche de păpuci.
- 1 păreche de știbli.
- Știe nemțește și ceva românește.

S'au dat în Marosporto 24 Aprile 1789.

F. Amos,
untărlaidnant.

3707. 1789.

Scriere de prin prejur

a cătanelor celor care drept patentul sunt puși în stare celor spre slujba netrebuincioși, și fiind în spitalele slujitori de beteji au fugit: adică

Oltean Nistor din Gaal Teube din varmegia Belgradului, în Ardél născut, bătrân la 65 de ani, căsătorit, unit, fără meșteșug, la stat este mic, slab la față, și cam negru la pěr, la sprâncene, și la barbă galben, au luat din Mundir cu sine aceste haine:

- Un pieptar,
- O păreche de nădragi nemțești,
- O păreche de ștrimfi,
- O păreche de păpuci,
- Două camașe,
- Un chitel, haina de pânză.
- Au fugit din Monoradia la 24 Aprile.

Slugitor de beteji Constantin Petru din Bistrița în Ardél născut, de 59 de ani bătrân, de legea unită, căsătorit, fără meșteșug, la stat este lung, și slab, la

păr, la ochi, la sprâncene și la barbă negru, au luat cu sine din hainele Mundirului:

Un pieptar.

O păreche de nădragi nemțesci.

O păreche de păpuci.

O păreche de ștrimfi.

Un chitel, haină de pânză.

Au fugit din Monoradia la 24 Aprile.

Slujitor de beteji Gavriel Liscai din Vizokna din varmegia Sibiiului născut, bătrân de 26 de ani de legea reformată, căsătorit, și fără meșteșug, este în stat nici mic nici mare, slab și vênăt la obraz, așîșderea și la ochi, la păr negru, știe nemțesce românesce, unguresce și ceva latinesce. Au dus din mundura lui:

Un pieptar cu mâneci.

O păreche de nădragi nemțesci.

O păreche de ștrimfi.

O păreche de păpuci sau călțuni.

Doùe cămăși și un chitel.

Au fugit din Sibiiu din spitalul cel de frunte, la 6 Aprile a. c.

În Sibiiu 29 Aprile 1789.

M. Erdeg, c. m. s.
căpitan.

3021. 1789.

Adaugere.

În tréba scrierii de prin prejur, care încă la 14 Februarie a. c. supt Nro 372, în tréba a lui Mihail Hold, celui ce au primit de 5165 de zloți, și 50 de cr. lucruri sau marfă de vênđare dela Anton Kenik negociantul al armadiei, și cu banii din marfa vênđută primiți au fugit din Timișóra, ș'au fost afară dat, este încă și acésta de vestit cumcă numitul Mi-

hail Hold este făcător de pantlici, și fără de muieră a lui, și 5 copii, este încă și sora a muierii lui cu el fiind schiôpă de un picior, are încă și o cocică cu trei cai, și în vremea de vară pörtă o haină nemțesce (roc) acum de postav în fața murg vinetă, acum în fața argintului.

3023. 1789.

A unuia cu modrul înșelăciuni de 7735 de zoloți făcătoriul de datorie, și la 13 Martie a. c. din Beciu, prin Purther-Torf fugitului bărbat;

Acesta se numește Mavouix, nălțimea statului alui este de 5 și un jumătate de ștuh, trupos și în față alb, și stricat de vărsat, sau de bubat, și la ochi lacrimos, peri plaviți, și borțos tare, încă și la barbă este plăviț; bătrân de 34 de ani, din nēm franțuzesc este chiar născut, știe puțintel și nemțesce dară așa, cât grăind așa, acțenturile cele franțuzesci fórte bine se dovedesc, din cuvântarea a lui, are lângă sine și un pașuș nelegiuvit, cătră Turin povățuitor, spunând el că acesta îl are el dela solul stăpânul său, hainele lui, care le-au aflat cu sine, sunt mai cu samă tóte cu atlas, și barșon, la poștă și-au dat alt nume Perier.

3478. 3681. 1789.

Scriere de prin prejur

a unui jidov, anume Preșlav Gașpar Iacob, carele locuind în dominiumul Berlin, și făcând multă datorie, la 4 Martie a. c. au fugit.

Acest Gașpar Iacob, născut din Preșlav, având 45 de ani, este mic și slab în statul trupului său, slab la față, la nas mare, la păr roșu, pörtă paroca,

și are și mustețe, și tabacul cel de nas foarte tare îl trage, pentru aceea pòrtă și o tabachere mare cu sine, și vorbește foarte umilit, lângă care și cu mâna sa neîncetat arată semnele cuvintelor, umblă drept și cu mândrie, pòrtă o haină nemțască (Iberroc) în fața olivilor, cu nasturi mari și galbeni, și supt acesta un roc cam galben și nadragi negri.

Scriere de prin prejur

a lui Anton Fux, carele cu încredințați 500 de zloți prin stăpânul seu fleșer Ignat Kauffmann din Gelesdorf, din dominimiul Senvoruer, au fugit

Acest Anton Fucs, este născut din Bohemia din Stromiți, la stare de mijloc, la pèr foarte deschis, la față slab și de bube semnat, grăiesce curat nemțesce. Banii aceia, cari i-au fost dat stăpânul său ca să plătescă vitele cele cumpèrate, au fost, întregi și jumătate de soferendori galbeni împèrătesci, aggio taleri și doaozeciarnici.

Imprejurată scriere lucrurilor,

și sculelor celor, care la 8 Aprile a. c. la 6 ciasuri séra, cu înșelăciune scoțindu-le furul dela altă față, s'au furat, adecă:

O păreche de cercei, cu briliant îndoit, făcuți.

Un ac iarăși tremurător fără de o parte lui, cu un galant de briliant în fața roji.

Un inel în fața roji cu brilianturi împodobit, și îndoit carmajinit, care au plătit două mii, și jumătate de zloți.

Furul acesta se numia Fon Viașeviț, și spunea cumcă ar fi din Edeburg din țara unгурescă, și trăiesce

din bunul seu, arëta ca când ar fi numai de 28 de ani bëtân, dară tot a fost cevași mai bëtân, la stat era de mijloc și slab, avé pë deschis barnaci, și tare împuteriți, și denderept întru o pantlică înfășiați, Tupeoa și Buchelele avé drept tăiate, spânđurând la obraz, la față lunguliu și prunet, adecă barnaci, dară era puțintel cu suliman roșu văpsit în față și gengenele după negrimea feții leau văpsit, avea un nas lung și de vërf ridicat, peste care avea el un flaster negru în lungul nasului pus, și acësta pôte ca pentru vreo întămplare pörtă; In haine; pörtă un căput lung de moldon în față mierie deschis, cu bumbi mari și galbeni, nădragi galbeni și cisme nemțesci, și o cărpă albă la grumazi, cu spițuri (sau cipi) pälăria rotundă cu pantlică négră încinsă, el grăiesce chiar după modrul celor din țara nemțescă.

2068. 1789.

Scriere de prin prejur

a sculelor, și hainelor, care în anul acest curgëtor în luna lui Februarie în 13 zile, afară din linia Mețlensc Dorfului, dintru Sac de piele, adecă (par-najac) sau furat.

1-mo. O părechie de haine noue cătănesci, cu bumbi albi, și cu capagi roșii pe din afară, un pieptar roșu și nădragi albi, aceste tôte sunt făcute de postav franțuzesc fain, și blanite cu mătasă din lăuntru.

2-do. Un căput nou murg, din postav englezesc.

3-tio. O haină nemțescă adecă (Frac) în față argintului, de postav franțuzesc, blănit cu blană asemenea postavului seu și cu bumbi împletiți.

4-to. Un pieptar de Moldon englezesc cam vënëat, și cruciș cu trăsuri albe și roșii țesut.

- 5-to. Un manșester negru, și
6-to. O păreche de nădragi de picuet alb.
7-timo. Cinci cămeși faine de șapodel fără de
Tațli.
8-tavo, O cămașă cu tațli și cu slovele I. A.
și Nro. însemnată.
9-no. Șapte năfrămi roșii, și
10-mo. Șese năfrămi vinete.
11-mo. Opt năfrămi de grumazi cu I. și A. în-
semnate.
12-mo. Doi ștergari în mijloc roșii, și la capete
netedi.
13-mo. O căciulă de nópte.
14-mo. O păreche ștrimfi cămașil.
15-mo. Un ștergar de masă cu slova I. A. în-
semnat.
16-mo. Un lepedeu de pat de pielea cerbului
și cu pantlică albă tivit.
17-mo. Două perini cu fețe albe.
18-vo. O haină mare pentru pieptenat și alta
mai mică (adecă Putermantel).
19-no. Două părēchi de ștrimfi de ață cu slova
I. și A. însemnate.
20-mo. Un port de epe.
21-mo. Două părēchi de știble (cismele nemțesci)
fără sufuleătură, și cu cătărāmi din dārāpt întocmite.
22-do. Bucālariu de piele, în care au fost scri-
sóra a domnului Oberșt Lambati, a domnului Lanc
secretariului rēsboinicesc al grofoi a lui Franz Hai-
senștai din țara nemțescă, al baronului Rețerin, și
la baronésa lui Krauze, împreună cu psaltichia de
musică.
23-tio. O legătură pentru mustra șpalirurui.

24-to. O specificație a pometurilor celor din țara străină, care era într'un sac de piele neagră așezată și legată.

A lui Mihail Hold, căruia încredințând Anton Kenih vânzătorul de haine, și Mihail Gernțt Maier liferant al taberii cei împărătesci multe felii de lucruri sau scule de preț mare, ca să le vândă împreună cu totă casa sa și cu sluga său, neplătind prețul lucrurilor celor lui încredințate, au fugit din Timișoara.

Acesta este de stat mijlociu, perul capului lui fiind în fața castanelor, lung și gros îl poartă cu pantlică înveluit, la nas lunguleț, la ochi negru, la față galben, se trage la patruzeci de ani, poartă o haină nemțască sură, și cu blană neagră din afară blănită, nădragi nemțesci negri de manșester, cisme nemțesci, și o pălărie în trei cornuri.

Și muierea acestuia este de vre-o douăzeci de ani trasă, sau săcată la obraz, și la stat mijlocie, poartă o rochie albă, și un rechil cam galben, și o căiță în cap bogat încărcată cu aur.

Iară feciorul acestuia, este pe la patrusprezece sau cincisprezece ani, poartă un pieptar cu mâneci în fața argintului, și nădragi de piele neagră și cisme nemțesci.

Și sluga lui anume Karl Maderer din Silezia în orașul Tropol este născut, la stat de mijloc la per bărnaci, are la 24 de ani sau la 25.

Mihail Friț fecior fără de stăpân, și pustiu, la ziua al 3-lea lui Februarie au fugit din încunjurul scaunului Ațtenburg din țara nemțescă este la stat tare și așezat nalt de 5 șuhi și de patru degete, la față roșu, și gras la nas tēmpav, și poartă perii rātunzi tăiați, și acestia sunt în fața castanelor, la mustăți și la barbă

negru, la ochi spărios, pörtă un pieptar alb de materie si nasturi albi de metal, și un căput de postav, adecă o haină lungă crăpată de drept nemțască în fața drojdiilor și blănită cu pânză de casă de acestă fața. Nădragi de piele spartți, și ștrimfi de lână albă, păpucci negri cu cătărămi albi de oțel, o pălărie bētrână, și rotocólă, are și o șapla de barșon purtată.

Georg graf Bannfi c. m. s.
gubernator.

Grof Teleki Domokos, c. m. s.
secretar.

Din mila a preainălțatului împērat

rīmlenesc, și a craiului apostolicesc, tuturor și fiește căruia de osebi, se face de știre.

Preainălțată mărirea sa împēratul, și craiul, apostolicesc îndatăși după primire împērăției, și stăpânirii sale cei bogate, spre dovedire dragostei, și a milii sale cei osebite care o are cătră ostașii săi, sau milostivit, un general pardon, adecă, mila, și o ertare, tuturor cătanelor, cari dela regimenturile mării sale au fugit, și altă vină grea, sau greșală mare n'au făcut, ce numai cu vina fugii sale dela regimentul său ar fi îngreuăți, fie unul ca acesta măcar afară din țerile împērăției sale cele moștenitóre, măcar afară în țerile cele moștenitóre a împērății sale ascuns și fugit, ale dărui.

Drept aceea, cu puterea acestui patent de general pardon, care din ziua vestirii sale, adecă: din ziua cea dintăiu ale lunii lui Noemvrie anului curgător 1792 până în sfērșitul a lunii lui August anului viitor 1793 adecă peste 10 luni neîncetat va ținea tuturor desertorilor, sau cătanelor celor fugite, cari

între vremea acestor 10 luni, se vor întorce, și vor călca din fugirea sa îndărăpt la regementurile sale în țara acésta locuitoare, sau măcar la ce feliu de loc în țara acésta s'ar aréta sau și înaintea solilor nostri, cei ce stau în țerile cele străine ar merge, și s'ar ivi, și de greșala lor, sau călcarea jurământului le-ar părea rău, pocăinduse, s'ar făgădui forte tare, cum că la regementurile sale, dela care au fugit de acum înainte fără călcarea jurământului statornicesce vor rămânea neîncetat, și cei ce s'au băgat pe soroc în cătane, adecă pe o vreme sciută, că vor împlini vremea sa, s'ar făgădui tótă pedépsa și frica fapta acésta următoare, și li-se iartă si se ridică de pe dînsii și cinstea lor va rămânea întru tóte nevătémată, așa cât greșala 'or în veci nu li sê va mai pomeni, și înainte aduce, ce va trece întru zăuitare și întru nebăgarea de sémă, și îndatăși cum se vor ivi la locurile cele numite, fără aici o sudalmă, și socotélă sau întârđiere, și înfricoșare, vor fi primiți, și in slujba sa cea mai dinainte așeđași și puși, fapta lor, și greșala nici odată nu li se va arunca îo ochi, ci tóte cele, cu modrul arétat vor trece îutru vecicică nepomenire; Așa dară voi toți cari ați fugit dela regementurile vóstre, slobod, și fără nici o frică ne pedépsă între vremea cea hotărită, vê puteți înainte aréta, măcar aicea în țara moștenitoare, măcar afară din țeră la solii noștrii și la alte deregătorii ale nóstre, care s'ar afla acolo. Așa și voi cari n'ați mai fi în stare mai încolo slujba ostășască în regimenturile împărătesci a o face, fără nici o frică vê puteți întorce, și și după acésta în țerile cele stăpânitoare a mării sale slobod a lăcui și a viețui.

Spre mai mare dară încredințarea vóstră, cum că aceste tóte, așa vor fi, și așa se vor împlini precum mai însus s'au milostivit mărirea sa împărăte-

scă a hotărî, étă, și tuturor generalilor, și oberșterilor, și la tóte alte tisturi sê poruncesce, ca sê fie despre partea sa fôrte tare luătoriu de sémă, și tóte punctumurile în tréba dezertorilor, sau cătanelor celor fugite, cari între vremea cea legată se vor arêta, și din fugirea sa se vor întórce la regementurile a măriri sale, fôrte bine ca pe o milă osêbită împêrătéscai până la o cértă mai mică sê le păđescă și sê le covêrșască.

Și precum s'au întru un chip, sau întralt chip ceia ce se vor întórce și înainte se vor arêta, de mila și ertarea cea împêrătéscai mai sus pomenită se vor împărtăși. Așa aceia, cari vor rêmânea după vremea hotărîtă întru călcarea jurămêntului sêu, și nu se vor sili a se învrednici de rodul milii cei împêrătesci, nici odată mai mult nepedepsiți nu se vor primi la regimenturile sale, și de ertarea cea de obște nu vor avé parte, ce măcar când fiind aflați, și prinși după îndreptare articulușului a legilor celor cătănesci chiar așa, ca și aceia, cari ar îndrăsni după sorocul acestui patent a fugi, fără tótă mila, și ușorarea, fôrte tare vor fi pedepsiți.

Așa dară tot însuși, pentru înstreinarea tuturor nenorocirilor dela sine, dator este acêsta poruncă a o împlini și a o păđi. S'au dat în Viena, în điuă cea dintâiu a lui Noemvrie anul Dômnului 1792.

(L. S.)

Grof Balis Mihail.

Prin preaosfințită mărire asa împêrătéscai, și apostolicéscai, crăescă.

In anul și điuă mai sus pomenită.

Șloisnic Iacob.

7917. 1792.

Copie.

Mltiv Vasiu Ioan Mihail Costandin Suțul Veovod în Gpdină Zemli Vlașcon; dumineavóstră tacsandari-lor, i voao slujbașilor Oeri de sud Argiși vë facem în scire pentru vácăritul stréinilor, care îl plătesc sudiții cesaro-crăesci la vremea oeritului pe vitele ce le au aicea în țară la pășune, adecă de vita mare câte bani 33. și de vită mică pe jumătate, că cu acest cuvânt ce se dicesc de vită mică pe jumătate, s'au întemplat în anul cel trecut, a face slujbași oeri la unii din sudiți supurare împotrivă vechiului obiciaiu, făcând tunși cai mari, și sugători vite mici; pe care slujbași iam pus domnia mea de au întors înapoi banii ce au luat, mai mult plătind și cheltuéla sudiților, deci pentru ca să nu se mai întemple și pe viitoriu vreme a face vre-un slujbaș talmăci-rea acestui cuvânt întralt chip, măcar că am poruncit domnia mea că și la punturile slujbii să se deslușască, dară iată și la mánile sudiților am dat acéstă domnescă carte mainainte; prin care poruncim deobște slujbașilor Oeri ca la vremea cea obicinuită a oeritului să nui superați împotrivă ce tunși și mânzați, aveți ai socoti drept vită mică, dela care aveți a lua vácăritul pe jumătate, adecă doi drept unul, érá cu sugătorii nu aveți a face in saam recohá Gospodetvami. In Bucuresci 29 August anul domn. 1792.

(L. P.)

Ioan Mihail Constandin,
suțul Voevod Gospodin Zemli Vlașcon.

Copie.

Sluga domnii mele Vátași din Plaiul Argeșului sud, îți facem domnia mea în știre că pentru lácui-tori al nemțescii ce au vitele lor la pășune aicea în țara domnii mele, vi s'au poruncit de obște prin de-

osebite cărțile domnii mele, dela șapte ale lui August, întru care se cuprinde, ca lâna și mițele dela vitele lor ce le tund sus în munți, lângă hotar, sunt slobozi după poruncile împărătesci a o trece în lăuntru fără de a li se cere nimic, nici cu nume de havaet nici cu nume de vamă. Dară fiind că se jăluiră sudiți cum că fără de cartea domnii mele de slobozenie nu li se dă voe étă vè poruncesc strașnic, ca pentru aceea lâna și mițe, tunse dela vitele lor sus în munți lângă hotare fără de a li se cere cartea domnii mele de slobozenie sau măcar adeverință dela spatarie sau dela ispravnici, a o trece înlăuntru, urmând după cuprinderea cărții domnii mele dela 7 ale lui August. Așîderea arëtară și pentru ciobani cari vin dela vale, și se suie în munți la stăna cu malai de hrana mâncării și cu cele trebuincioșe la stănele ce au în pământul țerii domnii mele, se opresce de cătră vâtași în Plăiași cerëndu-le răvaș de slobozenie, și cu acësta pricină se zăbăvesc, și se trépedă câte doue trei țile până se nu mérgă la ispravnici se aducă răvaș, care, acësta fiind de trebuință, când acei ciobani nu au a trece cu mălaiu și alte trebuncioșe peste hotar, ce la stênele lor, ce sunt sus pe munți, a pământului țerii domnii mele îți poruncim ție vâtaș de plaiu ca și acëstă cerere de răvaș se lipsescă, și se fie slobozi a merge la stână fără de răvaș ispravnicesc cu malaiul cel trebuincios a hranei lor. Grijind numai tu vâtaș, ca se nu trecă peste hotar cu cât de puțin zaharea. Fiind că acësta este porunca.

Așîderea se jelură domnii mele că nici acum la acëstă vreme nu sunt slobozi a-și trece înlăuntru brânză dela vitele lor, după ce au încetat a da cași la cășăria pentru care îți poruncim strașnic ca înpotriva ponturilor se nu te cutezi ale face cât de

puțin supărare, și necazuri nici tu, nici plășii tei ci să fie slobođi întracéstă vreme orënduită care este după ponturi a-și trece brânza dela vitele lor înlăuntru nesuperați de vamă sau de altă cerere, cu ori ce fel de numiri, că înpotriva poruncilor domnii mele care v'am dat după ponturile împărătesci, cu cât de puțin de-i veți supăra, și veți necăji să sciți că negreșit te vom pedepsi strașnic urmând și întru tóte celelalte după cartea domnii mele dela August în șapte ce s'au dat la mânile lor.

Așisderea au arêtat domnii mele cinstita agenție, cum că slujbași ce se orënduesc cu vácăritul stréinilor apucă pe sudiți a plăti vácăritul stréinilor și pentru cai și boi ce vin din lăuntru împoverați pe cai, și în caré cu boi, și éráși se întorc, care vite nu rămân în țara domnii mele la pășune, ci nu mai merg și vin. Pentru care căutându-se condinca divanului de cealaltă domnia nóstră. S'au găsit la anul 1783 și la anul 1785 poruncile domnii mele date după vechiul obiceiu cătră vameși, și cătră vácari ai slujbii vămărituri, ca unele vite ca acestea se nu se supere de vácărit. Deci poruncim domnia mea deobște tuturor slujbașilor, ce veți a rëndui cu slujba oeritului, și vácăritului stréinilor în vremea cea obicinuită, ca pentru acest feliu de vite împovărate ce merg și vin dinlăuntru, care n'au pășunea lor aice în pământul țerii domnii mele supărare se nu li se facă. Pentru care s'au dat la mânile lor aceste domnesci ale nóstre cărți lângă celelelalte din trecuta lună lui August, după care se aveți a fi următori în saam reche gostvami. S'au dat în Bucuresci în 7 August 1782.

(L. P.)

Ioan Mihail Constandin,
suțul voevod Zemli Vlașcon.

7917. 1792.

Copie,

*a cărții domnesci cei poruncitoare la Vătași plaiurilor
și la județele mai jos însemnate, trimisă.*

Sluga domnii mele Vătaș din Plaiu cu cutarea
îți facem domnia mea în scirea cum pentru bărsani
tuțueni ce vin cu oile lor la hrană în pășunea în
pământul țerii domnii mele, măcar că aveți porun-
cile domnii mele, date mai dinainte strașnice spre a
păși dreptatea lor întru toate după ponturile domnii
mele, dară pentru ca nu care cumvași vre-un din
voi vatașilor óre la scoborirea lor în țară cu vitele
lor la întórcere să vă cutezați în vre-un fel de chip
ale face în potrivă vre-o supărare. Eată de iznov
întărim poruncile ce sunt date pentru dînșii, vă po-
runcim strașnic ca fórte se ve feriți de cea mai mică
și cât de puțină cerere, și supărare în potriua pon-
turilor, și poruncilor domnii mele, și pădînd drep-
tatea lor întru toate să fie feriți și bine ocrotiți; pen-
trucă ori mult ori cât de puțin de vor fi superați
de cinevași în potriua ponturilor, bine să sciti, că
acel vămaș, sau ori ce slujbaș chiar acolo în Plaiu,
va cerca cea mai grea pedépsă a domnii mele pen-
tru pildă tuturor în saam recoh Gvin. S'au dat în
Bucúresci în luna lui Septembrie în 29 de zile 1792.

Ioan Mihail Constandin,
suful voevod n Gpdnă Zemlu Vlacșon.

La num. 4111. 1799.

Odatornicéscă. (Officialis.)

Insciințare din Londeh în 4 Aprile eșită, des-
pre a frâncilor (franzozilor) în ținutul acela prin pe-
trecere făcute grósnice vrășmășii și nelegiuiri, din
care adevératele urmări mai jos se arată.

Lângă drumul ce se chiamă Fintigauis în satele pe lângă Nanders aşedate Reşhân şi Grau, unde măcar că mai blând, şi mai domol s'au purtat frâncii de cât pe airea, totuşi cătanele cele próste pe unde au ajuns, ce au vedut cu ochii tot au cules cu mânilé; casele acelea, care a măriţii, şi sêracii lăcuiitori le părăsisă, le-au stricat şi le-au prădat; ba încă şi însuşi povăţuitoriul generaliş porţia de pe sêracii lăcuiitori pe sama sa au traso, şi au scoso în Nandâr cu grósnică vrăsmăşie întrând.

Unde numai decât în césul cel mai dintâiu casele cele mai bune, şi Bóltele neguţătorilor le-au prădat, uşile şi lăzile le-au spart, ba încă şi feţele (Pardosalele) caselor le-au despicat, şi le-au stricat, sculele cele mai scumpe tóte cu sine le-au dus; érá celelalte mai slabe le-au stricat, şi de nimic le-au făcut, înzădar s'au silit sêracii lăcuiitori, pe sine dela aceşti făcători de réu cu bani a se rêscompêra, că decum va întru acest chip doué sau trei tabăre dela sine le-au şi depărtat, la patrălea şi al cincilea tabără numai decât în urma acelora au sosit, şi dela sêracii lăcuiitori tóte averile au prădat.

Intêmplarea unui crişmar, care ca deregătoriu lângă iageri era rënduit, şi mai înainte cu o ȓi de întrarea înpotrivitorilor franţozi, au fost murit, zăcând mort în casă şi amărîta lui veduvă de supêrare şi de amar bolnavă, cât şi de suspinurile sêracilor prunci împrejurată zăcea, neputénd muia şi domoli inimile acelor făr de omenie franţozi, mortul pe feréstră l'au aruncat afară, érá pe âmărâta veduvă bolnavă în locul bărbatului sêu au pus'o, pentru-ca se pótă roscoli şi căuta şi în pat.

Cu fiesce cine care dinaintea vrăjmăşiiilor n'au putut scăpa şi fugi, grósnic au urmat.

Șila și curviile cu care au asuprit pe partea fomeiască, ba încă și pe fomeile cele bătrâne, fără vătămarea cinștii, cu toate stările împrejur nu se poate spune. Insuși generaliși, despre o parte jalbele (ponoslurile) nu le-au fost ascultând, erau despre altă parte, spre trăsuri neobraznică pildă o fost arătând.

Unul dintre dînșii, au poftit pentru porția aprinderii 200 de galbeni ce se chiamă lundor, cu acea amelintare că și ținutul Nanderului, ca măgăzinumul cel împărătesc, care tocma atunci cu flacăra ardea, îl va aprinde, decumva bani cari i-au poftit, în 2 césuri nu or căpeta și nu or da la mâna lui, pe ascuns ca alte tisturi franțozesci despre aceea nimic se nu scie, și numai cu mare rugare și făgăduință abia s'au putut mijloci, se se îndestulască cu sumă mai mică.

Ținutul Fundului cu ceva au fost mai norocos decât al Nanderului, pentru-că acolo s'au fost dus un generaliș, care urmările cele rele a cătanelor încâtva le-a conținut. Dară cât s'au mișcat acesta de acolo, tabăra care au fost rămas înapoi, deloc au început a prăda casele și cu grabă a stringe toate cele ce au aflat; erau fiind că s'au apropiat cătanele cele împărătesci, vremea prădătorilor s'au scurtat, și ore câți-va dintre dînșii întârziinduse au cădut robi în mâinile cătanelor celor împărătesci, erau aceia, ce au pățit și au prădat ținutul ce se chiamă Taufers este peste firea și crederea omenescă, că pe preotul de acolo l'au împușcat, ținutul tot l'au prădat, și cu seracii lăcuiitori vrăjmășește au urmat.

Pe locuitori din ținutul ce se chiamă Gesurene care nu s'au putut ascunde în pivnițe i-au închis între niște ziduri de pără. Orașul l'au prădat, și l'au aprins, pe birău și pe preotul locului în pielea

gólă desbrăcându-l i-a gonit de acolo afară, și i-au dudit; érá dintre ceialalți locuitori, care s'au fost ascuns, mulți de foc și de fum au perit: Așișderea un sat de lângă margine ce se chiamă Malș, până la cinci casă au ars, și s'au făcut praf și cenușe.

In Șuldere 15 case prin foc s'au prădat, érá pe celelalte le-au mântuit óstea cesaro-crăescului feldmarșal generalisș Belegarde, care au sosit după aceea acolo. Din Laoci, Burgans, Firștenburg și din Marienburg tot ce au aflat culegând și prădând au dus cu sine împotrivorii franțozi. Tipetele vae-tele și năcazurile acelor nenorociți care se rógă de ajutoriu, sunt minunate, și vrednice de milă.

6192. 1802.

Cuprinderea pe scurt

a învătăturei aceea care spre încredințarea și a camării împărătești, și acelor ce dau porția după urmarea în rosoluții din 18 Fevruarie 1802 prin crăescul gubernium întâia di a lui Iulie a mai sus amintitului an s'au dat afară.

Punctumul I.

Despre judele satului și despre culegătorii dării, sau porții, și despre datoriile notarășilor satelor încâtui despre băgarea porții la prețitori.

Ș. 3.

Ce trebuie să facă biracle când adună porția prin alta a 22 Maiu 1794 Nro. 2916 vestită orânduială sau poruncit; aici drept aceea numai aceea să mai poruncesce cum dînșii porția adunată pe drept să o bage la prețitori. Spre plinirea acestui lucru.

§. 4.

În locul cărții în care se scrie primirea porții, care carte amintrelea se chiamă Tabelușe care scriitorii de porție comisareși până acuma au putut'o face după voia lor după aședământul de acum a porții aceiași comisari scriitori de porție împurumu tabelii de porție care până acuma rămânea la dinșii isprăvindu-se scrierea porții minteni pe loc scriindu'l se'l dea fără plată la judele satului, și culegătorului de porție, érá încâtui despre băgarea porții la prețitori vor face crăescii prețitori cărți de cvitáluit (adecă : de a fi primit) care la prețitori după preț hotărît, și aședat se vor plăti, în cărțile acestea îndată primind extracturile porții prin exactorat aședate și acelor ce trebuie se se mai adaugă și cea hotărîtă pe ani, și cea care se mai adaugă porție drept se o scrie numind și decretumurile gubernialicesci pe lângă care el extracturile acelea le-au primit.

§. 5.

Cărțile acestea de cvitáluit cu o singură încredințare pentru culegătorii și dovadă de îndreptare acestora érá a crăeștilor prețitori de mântuință totdeuna trebuie se fie în mâna culegătorilor de atunci afară din întemplările, când sau spre luarea și darea da sémă de peste ani, sau spre ceva cercare deosebi sunt de lipsă, în care întemplări totuși nu amintrele fără dându-se dela tisturi rețepise adecă : carte că le-au luat trebuie se se iase, și isprăvind tréba, îndată la culegătorii de porție sau stringătorii de dare se se dea înderépt, ba se se fie în lada satului depreună cu impuru tabeli cei de dare sau porție.

§. 6.

De câte ori judele sătesc cu jurații și culegătorii bagă banii la prețitori sau duc banii, totdeuna

sunt datori a duce la crăescul prețitoriu și cărțile sale, a acestor datorie este ca suma banilor primiți supt rubrica anului cuviincios cu însemnarea acelu ce au dat bani, a țilei și a anului dării cu cuvinte și și cu numărūșu sē o scrie în carte, și cvitanția acēsta și cu numele sēu scris a o întări. Érá decumva porția s'ar duce la prețitori în vremea în care după §. 5 dela stringētoriu de porție sau luat cartea, arētând cel care duce porția rețepisa (adecă cartea n'au dat tabelușă) îi datoriu crăescul prețitoriu despre banii deschilinită cvitanție a-i da, carea întorcēndu-se cartea o duce cu carte cea tot la prețitoriu și scriindu-se în carte o strică.

§. 7.

Fiesce care jude sătesc cu juratu sēu au în locurile cele mai mari cu mai mulți jurați îi datoriu porția de pe birăitu sēu sau de pe vremea judii sale încât prin datul ilișului, și ertarea celor păgubiți nu scade deplin după cum sau scris a o da. Érá culegētorii de porție de prin orașe, și cetăți pentru aceștea numai sē bóre porția în cașe au grije, și mai adeseori nici scrie nu știu sē fie pe cinci ani deplin cari normalicești cuprinđindu-se și anul curgētoriu sē fac plin d'aceștea, sau întru acestia murind culegētoriu de porție cât reștanție făr de vina lenevirii unul ca acestuia mai este îndērēpt de a plăti îi datoriu culegētoriu care în locul acestuia va urma a o aduna și plini. Érá dacā óre care culegētoriu de porție de deregătoria sa înainte de a se plini cinci ani sē va lăsa din pricini necuviincioșe atuncia reștanțiile de pe vremea în care au fost el însuși îi datoriu ale scóte și plini. Cu totuși dacā unul sau altul întru acēstă vreme de cinci ani măcar când s'ar găsi că s'au întins la bani ținēndu-se minteni, și

după vrednicia faptei pedepsindu-se paguba comorii împărătesci din averile lui să se plătescă, și reștanțiile ce mai au dătători de porție de a plăti, judele cel nou ales sau culegătoriu să le scotă.

§. 8.

Ca banii de porție adunați să nu se cheltuască în trebile satului, numai judele satului cu juratu să strângă porția care totă să o bage în cassa prețitorască, érá adunarea cheltuelilor pe sat împărțite (ce să chiamă cu alt nume mâncări) și mai vêrtos în locurile cele slobode ce au venituri măiorești, altul unul dintre jurați după orânduiala înălțată din 25 Iulie 1799 Nro. 6014 și 6463 să se încredințeze.

§. 9.

Cum să pórtă și ce face judele satului cum să chivernisesce cassa celor ce să adună, sau a veniturilor cât mai puțin de două ori în ani, cea dintâiu prin tisturile din proces, érá al doilea prin o față numită din Magistrat înțelegându-se cu crăescul prețitoriu să se cerce, și affându-se ceva strâmbătate să lucreze după §. al șeptelea.

§. 10.

Jude și jurați în locurile cele nemeșeci, puindu-se înainte dela obște fețe harnice, și cu credință dintru acestea luând aminte și la pofta posesorilor încât s'ar lovi cu încredințarea cășii, Tisturile pe cei mai harnici, săi pue în locurile cele slobode, așșderea prin obște să se alégă, mai pe urmă în orașe și cetăți dintre cei aleși dela obște harnici, și cu moșii magistratu să pue culegători de porție. Dară obștile cele alegătoare, de judele sau juratul sau culegătoriu s'ar întinde la banii cei de porție cari nu

se pot erta. Incât acestia n'ar puté din averile lor plăti și la tisturi că la faptele acestora n'au luat sama nu s'ar putea împuta, însuși au de a da sémă și a răspunde.

§. 11.

Cu sfrșitul anului ostesc judele satului cu juratu care-i lângă el, precum și culegătoriu trebuie să dea sémă despre cele ce le-au adunat și primit, și despre cele ce au dat afară după-cum sau orênduit în partea a doua cap dintâiu.

§. 12.

În sat judele cu un jurat, și după mărimea locurilor, și cu mai mulți jurați spre adunare sunt destul. Êră în orașe și cetăți numărul culegătorilor trebuie să fie după lipsa locului și mulțimea porții; cei dintâiu adecă judele și jurații câți or fi aleși spre culegerea porții să fie scutiți de porție și de slujba domnescă care obștea o va plini. Pentru cei din locurile cele nemeșeci, și cele slobode rumpându-se plată și pentru culegătorii deschilinită plată din venituri dară așa ca plata acésta să nu fie mai mare decât doi de pe sută din porția ce o culeg ei preste an.

§. 13.

A notareșilor de pe sate pe care obștea din ômenii harnici, scoțênd afară, cei cam sunt în ceva slujbă de obște pentru că acestia pentru controlărie nu pot să ia acéastă deregătorie, tocmindu-se cu ei îi pot pune datorie, este

a) ca din impurumu Tabelușii care-i dat după §. al patrulea obștii, și din numirea celor ce trebuie să se adaogă, să scótă pe altă carte numele numai acelor ce dau porție de osebi, și câtă fiesce care porție are de a da după forma de supt A. și în cartea acésta se însemnéză deschilinit cât au plătit

la porție și în bani, și în însuși sau cât sau ertat, și osëbirile care întru acestea s'ar întempla între jude și între cei ce dau porție de aceștia nu le-ar pute îndrepta, crăescului prețitoriu spre îndreptare să le dea înainte.

b) de câte ori vrea judele să ducă porția la prețitoriu totdeauna la numărarea banilor carea totdeauna înaintea juraților pe loc trebuie să fie a să afla de față și să ia sama ore de fațăș toți banii de porție câți după cartea mai sus ținută să găsesc a fi dați judei de față atunci să scrisore judei numind banii care îi duce la prețitoriu, eră de nu, să aibă grije cu jurații ca judele minteni să plinască cât lipsesce și de n'ar plăti minteni, éráși să dea scire la prețitoriu, apoi or mai avea grija notaresii.

c) A cerca când vine judele dela prețitoriu ore acesta cviteluitau totă suma de bani ce s'au fost dat judei, și de n'ar fi atuncia lucru cu numele obștii să-l dea înaintea Magistratului, a fibirului, a vicecăpitanelui vicecraibirului cari vor cerca partea banilor cea necvităluită, cine, judele sau prețitoriu au ascuns'o? și vor griji ca să se întorcă acea pagubă așiderea.

d) Despre Iliș dat, despre Forșpon, și despre banii cei scoși prin Jurat cel rânduit să aibă grijă dea scóte cheltuelile, sau mâncările care sunt deosebi împărțite să porțe scrisore deschilinit, și să ia samă ca nu cumva dătătorii de dare mai mult decât s'au fost împărțit pre ei cu unele ca acestea să se îngreueze, și dându-se acestea spre alte, nu spre care sunt rânduite sfârșituri și trebi să se cheltuiască și să se întorcă mai pe urmă despre cele ce sau adunat le-au primit după rânduială gubernialică să crăască din 25 Iuniu 1799 Nro. 6014 și 6463 să dea în tot anul samă.

2012. 1800.

Aruncare.

Milostenia și faptele cele bune cu care sau sirguit supușii Austrii împărătesci la lipsele fraților săi celor viteji a tirolilor și a foralbenzilor de prisosit a griji îndemână pe cârmuitori țerii însuși acestor milostivi supuși împărătesci, a mai arăta și altă sumă de ómeni trebnici și cetățeni de ai lor, care au ajuns la stare jalnică, și ar pofti ca și pentru aceștia asemenea să-și arăte mila lor și facerea de bine.

Cel dinainte supus împărătesc, care îndată la începutul războiului s'au făgăduit a fi gata spre apărarea lucrului celui bun, și cu îndrăznire au eșit împotriva dușmanului au căutat să-și privească cu ochii covârșirea locului său de taberile pismașilor prin întâmplările bătăi, și toate nevoile de furțișaguri și și de răpiri cu durere ale petrece.

Așa petrecură locuitorii dela Ortenau, la Marclen și la Goldsaer, acei din Menzingen și din Liptingen în Iusagul Nailenburg, și satul Friendorf, Austria șvabilor, care au pierdut 178 de case prin foc, toți acestia cădură din starea lor cea bună la sărăcia cea mai de pe urmă.

Așa pățiră satele Altpraisac, Rotvail, Burgheim Ahcaren, Grindlingen și Iuhtingen, și țerile Frictal, Merlimbah și Laufenburg, de împreună cu orașul Constant, cărora toate averile, vitele și bucatele prin răpiri se prăpădiră, și prin întâmplările acestea gazda cel de frunte a locurilor acestora cădu la starea cea mai jalnică, care stare cu atâta mai amară o simți căci că dădu și érna cea grea preste dânsul, și tot câștigul lui pentru hrana vieții se împedecă.

Acești ómeni nenorociți cu copii și cu muerile sale ar trebui dară să cadă de tot la perire, de nu s'ar mângăia și ei cu aceea, că Tirolii și Foralbenzii

între asemenea primejdii fiind prin darurile cele vestite ce li-au curs dela creștini sau ajutorat.

Nădăjduesc dară și sëraccii aceștia dela ceialalți creștini și cetățenii lor milă și ajutoriu, ca să se pōtă mângăia din amarul și primejdia ce au cădūt, după cum s'au mângăiat tirolii și foralbenzii prin milostenia cea vestită a creștinilor acestora.

La num. 9343. 1801.

In numele

preainălțatului împèrat al romanilor, și craiului țerii unguresci, și al Bohemii, Francisc al doilea marelui prințip țerii Ardélului, Domnului Domnului noue prea milostivului prin acèsta la toți să face înscințare.

Preainălțatul împèrat cu acea osèbită omenie cu care cătră statusul cătănesc în tōtă vremea și la tōte stările împrejur sau arètat, milostivesce au pri-ceput că ertarea de obște (Pardonul) care în anul trecut s'au fost dat pentru ale rēsboiului învrăjbiri care după a pomenitului Pardon vestire îndată s'au început, după cuviință deplin pretutindenea nu s'au putut vesti, și că mai încolo a oștii franțozesci adunare, și a povățuirilor (Commando) verbuncului țerii nemeșesci, dela osèbitele sale stări (stații) depărtare pe multe făță înpotriva vōirii sale neputinciosă le-au făcut de a-și putea gândul sèu despre venirea înapoi până la hotărita vreme arèta, și din făgăduita îngăduirii milă a se împărtăși;

Din aceea dară milostivă luare de samă cu toți aceia, care prin mai sus pomenitele stări împrejur dela întōrcerea înapoi s'au împedecat, încă tot supt pedepsa în legi hotărită să află, și numai pentru frica pedepsii nu cutéză a se întōrce înapoi s'au milosti-

vit preainălțatul împărat a hotărî, ca aceea în anul trecut vestită, și cu sîrșitul lui Fevruarie acestui curgătoriu an fără putere rămasă de obște ertare încă pe patru luni să se mai întindă, și de nou de obște să se vestescă.

Intru aceste preainălțate hotărîri urmare de obște să vestesc acestea următoare rîndueli:

Întâi u. Acestui înoit pardon vreme ține dela ziua dintâiu Noemvrie acestui curgător an, până la sîrșitul lui Fevruarie a viitoriului an 1802.

A doua. Toți chesaro-crăescii, care supt curgerea acestor patru luni la părăsita sa slujbă de bună voe se vor întorče înapoi, și în țările chesaro-crăești la fiesce-care cătănescă povățuire (comando) regiment sau la altă fiesce ce feliu de deregătorie, érá afară din țările preainălțatului împărat la chesaro-crăeștile solii, sau la povățuirile verbuncului din țara nemțescă se vor arêta, pentru călcarea de jurămênt se vor căi, și se vor făgădui, că de acum înainte în slujba chesaro-crăescă de zăstăm or rămânea, după cuprinsul acestui mai după urmă de obște pardon pe lângă ertarea înfruntării, și a pedepsii fără scăderea numelui și a cinstii negreșit de nou se vor primi, și nu se va face nice o băgare de samă despre cei din țeri străine și despre cel din țările chesaro-crăesci, nice despre aceia, care acum în țările preainălțatului împărat, sau în țeri străine se ocrotesc, și fără nice o împotrivire, sau greutate primindu-se la a slujbei cătănesci purtare se vor lua și greșala, care prin părăsirea ștégurilor sale au făcut'o, pururea în veci uitată va fi.

A treia. Așîșderea, și acelea cătane fugite, care nu se vor afla în putere de a mai puté sluji după ce se vor întorče în țările preainălțatului împărat slobođi și în pace or puté rămânea.

A patra. De acea supt cele douë mai dinainte pontumuri făgăduită milă numai aceia se lipsescă care mai nainte de fugire, și întru alte mari fapte rele s'au amestecat.

A cincia. De împreună și acelea fețe de acéstă milă se lipsăsc care după vestirea acestei milostive rëndueli cumva ar fugi, fiind-că aceia cu pedépsă în legile căsaro-crăeștilor oști hotărită negreșit se vor pedepsi.

A șasa. Pentru ca toți aceia, cari de acéstă milă nu se lipsesc, cu mai mare cutezare se îndrăsnescă a urma chemărilor sale la care cu punerea jurământului sau legat, cu acésta dempreună la toți generarii, Oberșterii, și la ceialalți tisturi li s'au făcut datorie cu deadinsul a priveghia ca cele mai sus făgăduite și prin alți se se țin.

A șeptea. De cumva între cătanele, care întru acesta chip sau ertat, sar afla unele ca acelea fețe, care uitându-și datoria sa, și ne-luând în samă acésta a preainălțatului împérat milă întru călcarea sa de jurământ împetriți or rămânea, și acest la patru luni înlungit termin fără de a se întorce la slujba sa a trece vor lăsa, aceia tocmai după cuprinsul legilor obstesci se vor pedepsi.

Pentru acea dară toți derégătorii strîns se îndatoresc, ca după împlinirea acestui de patru luni, termin, pe cătanele cele fugite în tot chipul se le caute și se le prindă, ca acelea; care și fără de acea de acel pardon pururea se lipsesc cu pedépsă în articulușurile chesaro-crăeștilor oști hotărită fără nice o băgare de samă se se pedepsască.

În Beciu, în 12 Octombre a. 1801.

Archipovățuitoriu *Carol*,
mai marele povățuitoriu al oștilor.

Prin chesaro-crăiasca și apostolésca mărire.

În ziua, și în anul precum mai sus s'au sémnat.

(L. P.)

Ioan Lang.

Noi Francisc al doilea,

din mila lui Dumnezeu ales împărat al romanilor, craiul Germaniei, Ungariei, Bohemiei, Galiției, și a Lodomeriei, archipovățuitoriu Austriei, povățuitoriu Burguidii, și a Lotaringiei, marele povățuitoriu Hetrurii, iproci.

Fiind că terminul cel prin patenșul din 15 Martie a anului curgătoriu ca banii cei de doispredece creițari să încete de a umbla, hotărît în 31 de zile August a. c. să sfârșesce, și așa de ci înainte banii aceia nu vor mai umbla; de lipsă a fi am socotit, ca despre acei bani de doispredece creițari, care până la împlinirea numitei vremi din curgere n'au mai eșit, acésta rânduială să se facă, și fiesce căruia spre ținere să i-să însciințeze.

1. După orânduiala prin numitul patenș din 15 zile Martie a anului acestuia făcută érași de obște să vestesce precum umblarea banilor de doispredece creițari în avutul său până acum de doispredece creițari preț, de tot și pururea în tótă Monarchia noastră încétă. Dară totuși

2. Hotărîm ca acei bani de doispredece creițari în loc de a se duce cu plinirea hotărîteii vremi la prețul lor cel din lăuntru, adecă: la cât le ajunge argintul, încă dela ziua cea dintâi alui Septemvre a anului acestuia în șapte luni, adecă: până 31 de zile alui Martie anul 1803 de obște să mai umble în acel preț în care umblă banii cei buni de argint care în ziua cea dintâiu Aprile au început a umbla adecă: în șapte creițari, și după trecerea acestii vremi, adecă: dela ziua dintâiu alui Aprile a anului viitoriu să se socotescă ca banii din curgerea, sau umblarea afară puși, și numai cu prețul cel din lăuntru (Pagament).

3. Ce sau fost îngăduit prin mai sus numitul patenș din 15 Martie a Anului acesta în § al treilea și al patrulea și de aci încolo rămâne.

După care acei bani de doispredece Creițari la tôte Cașșele Țărilor nóstre, și fundușurilor de astădată de a primi bani împrumut deschisă dela ȝiua cea dintâiu alui Septembre a Anului acestuia încă în trei luni, adecă: Septembre, Octobre, și Novembre precum la plătirea Țării, datoriiilor, și altor fiește ce venituri care săvor da la Comóra cea împărătescă, așa și la locul acela unde Capitalușurile cu camătă patru florinți după sută pe partea Ștatușului săvor băga, în cel până acum de 12 crețari avut de plin se vor lua.

4. Spre mai mare luminare, și încungiurarea greșelilor cari s'ar putea întempla acestea sunt Cașșele, și locurile în care acei de doispredece Creițari bani după rânduială ce mai sus făcută până la sfârșitul lui Novembre acestui An în tôte Țările nóstre cele de Moșie, adecă: în Bohemia, Germania, Ungaria, Ardél, și Galiția încă se vor mai putea da în doispredece Creițari de plin, adecă: la tôte împărăteștile, și a Ștatușurilor de dare, și ajutorință Cașșe, la cea de rënd, și din afară de rënd dare, și împărțita ajutorință, la Darea Jidovilor, și a Moșiilor, cu un cuvânt la fiesce cum numită împărătescă Dare săvor primi.

La tôte Vămile, și Hărmințiile împărătesci, la tôte locurile unde Vamă, Drumărie, Trecerea Hotarălor, Apelor, și a Podurilor a plăti se cuvine.

La acele a tuturor Bancalicesci, și Caméralicesci Deregătorii, carii spre crescerea tacselor priveghiază se vor lua aceea în plată pentru petrecerea acolo, la tôte Deregătoriile de Sare, Tăbac, de însemnarea Hêrtii (Ștempel) așîderea, și la aceea, care Sare, Tă-

bac, și Hêrtie însemnată în Magazinuri ar aduna și cu acelea s'ar creșcădui.

La tôte Loteriile cele de până acum de obște, și la cea de acum deschisă.

La tôte Cașșele Băilor nôstre, și la acele Deregătorii, unde pentru slujbă, pentru dișmă sau alte datorii să plătesce.

La a tuturor Cameralicesci de obște Fundușurilor Cașșe când la aceste despre vremea trecută a ôre căruia lucru plată sau arêndă camătă, și plătire îndărăpt a Capitalișurilor.

La plătirea fiesce-cărea Iudițialicesci, și Politicesci Tacșe care și pentru însemnarea hêrtii, și alte cele să cuvine.

La tôte Deregătoriile de Poști din lăuntru ce se cuvine pentru cărți, și pentru căraușie mai pe urmă.

La tôte acuma spre primirea banilor împrumut deschisă a nôstre Cașșe.

La cea de aicea a datoriilor Ștatușului Cașșe a Țari la încredințatele Cașșe a veniturilor statușurilor.

La amêndouë cele de credință Cameralicesci Cașșe în Buda, și în Șvaț, unde Capitalișurile cu patru florinți de camătă după sută să iau înlăuntru Iară totuși la aceste Cașșe spre încunjurarea unor greutăți mai mică summă de o sută de florinți ca Capital nu să va lua înlăuntru.

De cele mai de sus să ține și acêsta însemnare cumcă la Cașșele mai sus pomenite întru aceste numite trei luni cu bani de doispredece Creițari în preț deplin să vor puté plăti, tôte datoriile, tôte răstanțiele de Dări, pentru aceea dară fiește căruia i-să poruncește, ca cineva supt ôre care nume să află datoriu la Comóra împêrătéscă vremea mai sus numită spre plătirea Răstanției sale se o foloséscă. Precum despre acêsta la locurile cuviinciôse, și la Deregăto-

riile Fișcușesci puternică rânduială sau trimis, ca cele mai mari erarialicesci Bestanții cu sêrguința ca să scotă.

5. Acei de doispredece Crețari bani dela diua cea dintâiu Novembre, până la sfêrșitul lui Martie a anului 1803 la tôte Cașșele de Bancute întru alor cel de acum mai jos la șapte Crețari scoborît să vor schimba.

Sau dat în cea de frunte, și locuitoře a noastră Cetate Vienna în 15 August în Annul 1802.

Franz.

(L. P.)

Prokop Graf Lazanski,

Bohemicesc, Împărătesc, și Crăesc Obrister, și al mării Povățuri întâiul Canțler Austriacesc.

După Preaînalta Împărătescă, și Crăiască Poruncă,
Ioann Nepomuk de Geislern.

Vestire.

Prin acésta vestiră se dă de știre tuturor, și fiește căruia, precum Chesaro-Crăescul Magazinul Ilișului, la 22 Iuliu a. c. în Sibiiu sunt de vëndare, adecă de ale patului trebuincioșe unelte, saci de pânză și dăraburi de pânză de Magazin, dóge de buți cu fundurile lor, de ale cuptorului multe cele trebuincioșe pentru coptul pâinii, așșdere și Grâu de supt ciur care este încă bun, dinpreună și tărițe; la 9 óre înaintea prânđului se vor vinde cu Cuchiovechi, (adecă care va da mai mult) cu bani gata; așadară cine va pofți ca să cumpere de aceste mai sus numite, va pofți de se va afla la numitul în sus loc și ceas. Sau dat

*Prin a Chesaro-Crăiască, a
Ilișul Cancelarie.*

2956 și 2957.

Noi Francisc al doilea

din mila lui Dumnezeu ales Impărat al Romanilor, Craiul Germaniei, Ungariei, Bohemiei, Galiției, și a Lodomeriei; Archipovățuitoriu Austriei, Povățuitoriu Burgundiei, și a Lotaringiei, Marele Povățuitoriu a Hetruriei. Iproci.

De lipsă am aflat, ca dintre cele de multe feluri a Cetății Beciului (Viennei) Băncute (în sine Bani cuprinzătoare țidule) după cuprinsul Patentalișului încă în anul 1800 în 2 . . . e Iulie eșit, până acuma umblătoare; cele de 50 de Zloți se se culcă în lăuntru, și se nu umble mai mult.

Pentru ac.....ră:

§. 1.

Aceste de 50 de Zloți Băncute (Banco țidule) numai până . . sfârșitul lui Iunie acestui curgătoriu Ann se vor lua, (primi) la cele de obște Administrații și plătiri; iară du . . . dela ziua întâiu Iulie începând, și între ómeni, și la Cassele, cele împărătești, și de obște, luând afară K . . . . . țidulelor, fără de preț, și neputernice se fac, și din umblare afară se pun.

§. 2.

Insă acele de 50 de Zloți Băncute la toate Cassele, cele . . . . . țidule de acuma nu numai până la sfârșitul viitoareii luni Iulie, ci și supt curgerea lui Iulie cu alte banc . . . . . au Bani de hârtie se vor schimba.

§. 3.

Éră după acesta mai pe urmă hotărîtă vreme, adecă cu î . . . . . August aceste mai de multe ori

pomenite Băncute, nici la Cassele, cele de Banco țidule se vor schimba mai mult . . . . . tot șterse se vor sci.

S'au dat în cea de frunte, și de ședere a noastră Cetate . . . . . Martie în anul 1803 a împărății noastre Rêmlenești într'a 11, și a Țerilor de moșie într'a 12 Ann.

(L. S.)

Francisc.

Aloizie Groff Ugarte al Bohemii, și a Austriei întâiul Canțalaris. *Iosif baron von der Mark. Francisc Groff Voina.* După însuși a Chesaro Crăești Măririi Poruncă. *Leopold Carol Hann.*

La Num. 8773. 1804.

Inștiințare

de lipsă spre cunoscința cătanelor celor îmbetrênite, și slăbite în îndelungata Chesaro Crăiască slujbă, și pentru credincioasa lor slujbă au dobândit, cu patenș ajutorința ca invaliduși.

Cătanelor celor îmbetrênite în slujba Cătăniei, care rêsplătirea slujbei sale cei credincioasă sau în Casele sale o primesc, sau se țin, și se hrănesc în Cășile cele orânduite, pentru Invaliduși spre îndreptarea, și încunjurarea faptelor acelora cu greșală, care îi pot lipsi de acea hrană, sau ajutorință a lor cu Patenși orânduită. Următorele Reguli tuturor celor cu Patenși, Invaliduși de obște li se fac cunoscute.

a) Invalidușul cu Patenș dobânditul drept de hrană până la Morte îl perde, dacă într'adins fără nici o slobođenie se departă din Casa invalidușilor, s'au dacă mai multă vreme decât au fost dobândite rămâind, și ca pe un rêmâitoriu, (Emanyor) se șterge din Catastihul celorlalți.

b) Mai încolo își va perde dreptul său, dacă se va însura fără de data în scris slobozenie dela mai mare povățuitoriu al oștilor în ținutul acela unde se află el, cu acel drept.

v) Își va perde mai pe urmă dreptul, și atunci dacă de ținutul acela unde s'au fost dus se-și iae ajutorința sa fără de nici o slobozenie într'adins se va depărta.

g) Aceia cu Patenș Invaliduși. carii neputând trăi mai încolo, cu ajutoriul acel după Patenș se poftesc a se duce la Casa Invalidușilor la Sâmbăta mare, se se înștiințeze numai la aceia staționalicești Comendanși, adică: la aceia Comendanși a locurilor, dela carii până atunci și-au fost luat plata sa, și acela Comenș Carte de mărturie (legitimație) dând despre aceea până când și-au luat plata cea cu Patenș, îi va da Carte de îndreptare cătră Sâmbăta mare.

d) Invaliduși cu Patenș carii poftesc se se însore vor avé datorie dela cuviincioșa Deregătorie a Varmeghiei, Scaunului s'au dela Deregătorie Orașului despre averile încredințatei sale, și despre aceea cumcă acea căsătorie își vor întări, și în buna lucrurile căsilor sale dobândita Carte, Deregătorii Cătănești, care se găsește mai aprópe a o da, și după aceea dela Generalcomando slobozenia a o aștepta.

e) Aceia Invaliduși carii cu plata cea Patenș ar pofti a trece într'altă Țară, sunt datorii o cerere alor ca aceea se o facă cunoscută Tistului Cătănesc dela care își ia plata, și Generalcomando nu va lipsi a rânduî cele ce mai încolo vor fi de lipsă.

Invalidușilor celor cu Patenș spre îndreptarea lor, și pentru aceea de lipsă ca nu cumva prin fapte împotivnice se-și piardă plata însemnatele Reguli de obște se vestesc, și tuturor se dau spre înștiințare.

In Sibii, Noemvrie 24 Anul 1804.

Mitrovoki, m. s.

La numărul 6055. 1806.

Circulare

dela Chesaro și erăși Chesaro Crăiasca Gubërnîe în Archi-Ducatul Austriei supt Enns:

Acum de vro câtăva vrême prin mai multe vesti înlăuntru și afară de țară scornite, s'au lășit grijea ca cum Bancoțidulele și prețul lor sar scădé, și grijea acésta acum, dupăce tocma pentru cea cu gloata, și prea cu graba întoarcere îndêrăpt a țidulelor care era afară din țară, curênd fôrte tare sau împedecat schimbul lor, și sau suit prețulul Banilor celor grei, cu atâta mai tare sau mărit.

Pentru aceea a sa Impêrătésca Mărime prin scrisórea Mâinii sale din điuva de astăđi au poruncit Preșidentului Cămării împêrătéssti, ca în tóte țerile cele de moșie prin Deregătoriile locurilor tuturor supușilor sêi în numele Crăeștii Mărimi sê facă încredințare, și spre acest sfêrșit sê se facă de știre: că Statul Finanții, măcar că prin bătăile cele cu mari cheltueli în mai mulți ani sau slăbit, totuși nici de cum n'au sosit până acolo, ca sê trebuiască a întrebuița o mijlocire așa silnică spre ajutoriul aceluia, precum ar fi scăderea Bancoțidulelor, drept aceea înălția sa și după făcuta șiesi representație a Statului Finanții de a întrebuița o mijlocire ca aceea drept este; și cu atâta mai departe, cu cât după așa multe cu fapta arêtate dovede a iubișilor sêi supuși căci neclătiți stau cređincioși cătră înălția sa, și cătră țară, cu totul este încredințat, cumcă cu toți de obște, și deosebi fiește-care după măsura putinții, și a averilor sale cu tótă voința va ajuta spre ținerea, și încredințosarea dreptelor sale orêndueli, care le cugetă pentru întărîrea prețului Bancoțidulelor, precum și a Obligașionilor celor de obște a Statului (adecă a

Contracturilor) și pentru cea deplin ajutorință a lipselor Statului de obște, cât mai curând să le ducă în sfârșit.

Care lucru întru urmarea prea înaltului Decret de Curte din 21 Iulie 1806 prin acesta să face cunoscut.

In Vienna, la 22 Iulie 1806.

In neștiința mai marelui cămării împărătesci:

Ignatie Carol Groff fon Korinski,

Consiliar de curte.

Ernest Groff fon Hoiuș,

Sfătnic sau Consiliar de Gubernie.

La Num. 2613. 1806.

Despre general pardon.

*Pre Înălțatul Împărat al Romanilor, și al Austriei
Craiul Apostolic al Ungarii, și al Bohemii, prin
acesta face la toți cunoscut, și de scire.*

Chesaro, și یراș Chesaro, Crăescă. și Apostolicescă Mărime, milostivește socotând, cum că în Anul trecut pe șase Luni până la sfârșitul lui Aprilie data ce de obște ertare (General Pardon) pentru atuncea începuta Bătae peste tot locul deplin nu sau putut vesti; pentru ca acesta milă a prea înălțatului împărat, și acelor fețe să se facă cunoscută, care în țeri străine aflându-se acei prin șa de obște ertare vestite Mili la o hotărîtă vreme a fi părtași, ar pofti prin cunoscința Greșalelor, și prin întorcerea înapoi; Acea de obște ertare (General Pardon) încă pe opt luni al înlungî sau milostivit.

Intru acești prea înalte Rëndueli urmare sau hotărît:

a) Ca acesta milostivire de obște ertare dintâia și a Lunii lui Maiu acestui curgătoriu An, până la sfârșitul lui Decembre așisderea acestui An, atât în Țările prea înălțatului Împărat, cât și în alte Țări străine să ții.

v) Tuturor Cătanelor fugite dela Chesaro, și éráș Chesaro Crăésca Armadie, care în curgerea acestor opt luni de bună voia sa la lăsata sa slujbă se vor întórce aici în Țară la vre o Comandă Milităréscă sau la vreun Regiment sau la ori ce Deregătorie afară din Țară la Chesaro, și éráș Chesaro Crăeștile solii, sau la Vărbuncurile Impărății sau la careva Chesaro, și éráș Chesaro Crăésca óste, care este afară din Țară se vor arêta, și de călcarea Jurămêntului sêu le va părea rêu, și se vor făgădui cumcă de aici înainte statornicește vor rămâne în Chesaro, și éráș Chesaro slujbă, totă pedépsa, de care au fost vrednici, că li sê va erta, cinstea că li sê va întórce înapoi, de obște nemutat, și nevătămat sê făgădueste, și sê încredințeză, nu sê face nici o osebire între fii Țării, și între străini, ori sê află în țările împărătești cele de Moșii, ori în țări străine, toți fără nici o împotrivre, fără întârziare, fără împedecare că sê vor primi la obicinuita plinire a slujbei cei Cătănești, Greșala care o au făcut prin lăsarea stégurilor că în veci va fi uitată, precum și pedépsa pentru cei de Țară de a le Confiscăluî Averile, adecă: de a le lua pe sama împărătéscă începênd dela Strajameșter în jos, și luatele lor Averi li se vor da îndêrépt. Dacă Desêrtoriul, adecă: Cătana fugită după înștiințarea acestui General Pardon de bună voie că se va întórce la Regimentul sêu, și va fi harnic de slujba cătănéscă.

g) Dintre cei ce se vor întórce înapoi, care sê vor afla a nu fi harnici de slujba cătăanii, în Chesaro, și éráș Chesaro Crăești de Moșie țări în pace slobođi ca sê pótă lăcui li sê îngădueste.

d) Dela, întru aceste două aici mai sus însemnate articulușuri pomenita și făgăduita Milă numai aceia sê închid afară, care afară de Greșala fugirii, și nu alte réutăți sunt însemnați.

e) Și aceia de împărțășirea cu această Milă se lipsesc, care după vestirea acestii milostive hotăriri îș vor lăsa Stégurile sale; ba încă aceia și cu pedepsile, care în Articulușurile militarești, pentru cei ce fug sunt hotărîte, se vor pedepsi.

s) Țră ca persónele, care prin Articulușurile aici mai sus însemnate nu se închid afară de cătră ertare, la slujba sa, ce cu Jurământ întărită cu afăta mai cu mare cutezare, și îndrăsnělă se se pótă întórce, la toți Generari, Obêșteri, și alte Tisturi Cătănești se poruncește, că Ertarea pentru cei, ce se vor întórce înapoi făgăduită cu sirguință se se plinescă, și se fie cu fórte mare luare aminte și spre aceea, că celea făgăduite celor, ce se vor întórce și prin alți cu adevérat se se plinescă.

z) Dacă totuș dintre cei fugiți (Dezärtori) căroro li sau ertat Greșala s'ar afla unii împetriți, care Mila înălții sale întru nimica socotênduo și mai încolo vor rămânea întru rêutatea sa, și hotărîta de opt Luni vreme a Ertării spre folosul sêu a o întórce nu ar pofți, unii ca aceia după celea mai aspre Legi Cătănești se vor pedepsi.

Pentru aceea fiește care Deregătorie, ori cu ce nume s'ar numi, se îndatoréză că după trecerea Terminului acestui de opt Luni, pe unele Cătane ca acestea împetrite întru rêutatea sa, în tot chipul ale certa, și a le prinde, cari după modrul în Legile Cătănești hotărîtă fără nici o îngăduință pedepsindu-se, de tótă Ertarea de aici înainte pururea vor fi lipsiți. Dat în Vienna Austrii în a dóua di Marte Anul o mie opt sute șase

Archipovățuitoriu Carol

(L. P.)

Prea Marele General a Óstelor Impêrătești.